

36 §**Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosineuvottelu**

HA/3638/00.01.02.03/2023

Perusteluosa	Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 7 § 4 mom. mukaan hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä muiden hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Päijät-Hämeen ensimmäinen lakisääteinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosineuvottelu järjestettiin 17.8.2023. Neuvotteluun osallistui 49 alueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimijaa. Neuvottelun yhteenveto on esityslistan liitteenä.
Liitteenä	Liite 1, Hyte-neuvottelun yhteenveto
Esittelijä	Minna Veistilä
Päätösehdotus	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta pyytää Päijät-Hämeen hyvinvointialueen aluehallitusta, Päijät-Hämeen kuntia, maakuntaliittoa ja alueella toimivia järjestöjä sekä muita yhteistyötahoja huomioimaan Päijät-Hämeen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosineuvottelun tuloksen vuoden 2024 toiminnan ja talouden suunnittelussa.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
Asian valmistelija / Lisätietojen antaja	Johtaja Minna Veistilä, puh. 044 440 3725
Toimenpiteet	Ote: hallintosihteeri Eevaliisa Orelma, Päijät-Hämeen kunnat, Päijät-Hämeen liitto ja Päijät-Hämeen järjestöneuvottelukunta
Muutoksenhaku	Muutoksenhakukielto

Päijät-Hämeen HYTE-neuvottelujen yhteenveto

24.8.2023

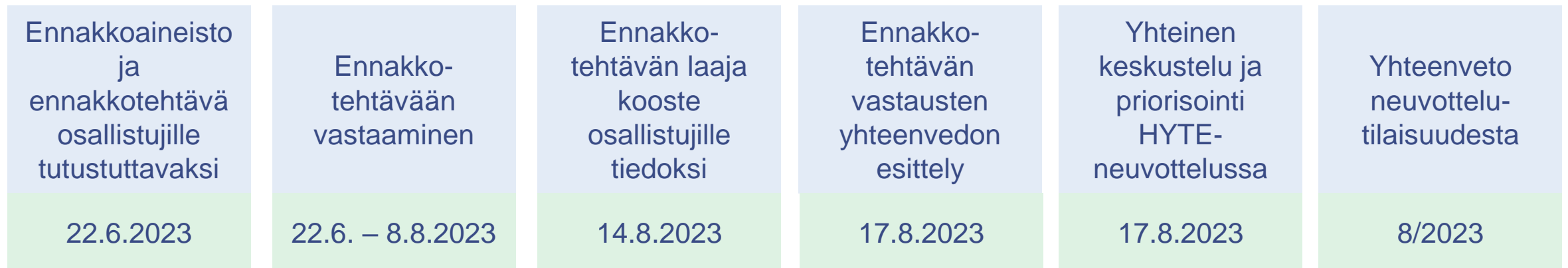
Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Agenda

1	Päijät-Hämeen HYTE-neuvottelujen tulos	3
2	Yhteisen työstön yhteenveto	5
3	Neuvottelujen kulku	12
4	Liitteet	15

1 Päijät-Hämeen HYTE-neuvottelujen tulos

HYTE-neuvottelujen prosessi Päijät-Hämeessä 2023

Lopputuloksena yhteenveto, joka toimii Päijät-Hämeessä HYTE-työn edistämisen pohjana

Yhteenveto ja johtopäätökset neuvotteluprosessista

1

Kun yhdessä onnistumme hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä Päijät-Hämeessä, mitkä asiat ovat merkittävästi parantuneet vuoteen 2025 mennessä?

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila

Liikkuminen eri ikäryhmissä

HYTE-yhteistyön prosessit ja rakenteet

Johtopäätös 1

Laitetaan panostuksia v. 2024-2025 erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä liikkumisen edistämiseen, ja vahvistetaan edelleen HYTE-prosesseja ja rakenteita

2

Päijät-Hämeessä on yhdessä päätetty HYTE-kärjet ja niiden tavoitteet vuoteen 2025 asti.

Mitkä ovat ne painopistealueet (kärkien sisällä), joihin Päijät-Hämeessä tulisi erityisesti keskittyä ja alueellisten toimijoiden tehdä yhteistyötä?

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

MIELEN HYVINVOINTI

ARJEN TURVALLISUUS

PÄIHTEETTÖMYYS JA TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT

Syrjäytymisen ennaltaehkäisy

Työllisyystoimien kehittäminen

Palvelujärjestelmän muutostarpeisiin reagointi

Lapsiperheiden (varhainen) tukeminen

Palvelujen näkyvyyden ja saavutettavuuden parantaminen

Ymmärretään ja tuetaan asukkaita elämän eri nivelvaiheissa

Työllisyyden hoito

Alueen elinvoiman kehittyminen ymmärretään yhteisenä tehtävänä

Elinkeinotoiminnan ja yrittäjyyden edistäminen

Fyysisen toimintakyvyn edistäminen

Omatoimiseen terveyden edistämiseen kannustaminen

Puututaan päihteidenkäyttöön erityisesti nuorilla

Johtopäätös 2

HYTE-kärkien sisällä painotetaan edellä priorisoituja painopistealueita. Tarvittaessa valitaan eniten kannatusta saanut teema kunkin kärjen sisällä.

3

Kuinka varmistetaan sujuva yhteistyö ja yhteinen tavoitteellinen alueellinen toiminta myös virallisten neuvotteluiden ja kokousten välissä?

HYTE-työn **tavoitteiden toteutumista** sitoudutaan **seuraamaan** aktiivisesti ja työtä **johdetaan tiedolla**

Sovittujen painopisteiden mukaisten **toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan**

Työn keskipisteeksi valittujen **väestöryhmien tai teemojen (HYTE-kärkien painopisteet)** edistämiseen keskitytään työssä aktiivisesti tekemällä erityisesti niihin liittyviä toimenpiteitä

Johtopäätös 3

Jatkotyössä toimitaan edellä kuvattujen periaatteiden mukaisesti: asetetaan tavoitteet yhdessä, seurataan niiden toteutumista ja vaikuttavuutta,

2 Yhteisen työstön yhteenveto

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila

- Mielen hyvinvoinnin kohentuminen
- Rikollisuuden, syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisyyn panostaminen
- Kohdennettujen tukitoimien vahvistaminen

1. sija: 41
ääntä

Liikkuminen eri ikäryhmissä

- Vähän liikkuvat tavoitetaan
- Asukkaiden fyysinen toimintakyky kohenee

2. sija: 24
ääntä

HYTE-yhteistyön prosessit ja rakenteet

- Työssä sitoudutaan yhteisiin tavoitteisiin
- Alueelliset resurssit kohdennetaan järkevästi
- Yhteisistä asioista viestitään, päätökset tehdään yhdessä

3. sija: 18
ääntä

Ikäntyneiden hyvinvoinnin tila

- Yhteisöllisyys vahvistuu
- Yksinäisyys vähenee

15 ääntä

Työllisyyden edellytykset

- Työllisyyden tukea on kehitetty
- Pitkäaikaistyöttömyyttä vähennetään

11 ääntä

Asukkaiden osallisuus

- Vaikutusmahdollisuuksia on enemmän
- Kuulluksi tuleminen varmistetaan

8 ääntä

Turvallisuus

- Elinympäristö on turvallinen
- Lähisuhdeväkivaltaa ehkäistään

7 ääntä

Palveluiden yhdenvertaisuus, saavutettavuus ja saatavuus

- Neuvonta sekä asiakas- ja palveluohjaus toimii nykyistä paremmin

3 ääntä

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

1. Kuntalaisten kokemus osallisuudesta ja vaikuttamisesta vahvistuu edellisvuosiin verrattuna

Yhteisöllisyyden lisääminen

- Lisätään erityyppisiä kohtaamispaikkojen määrää
- Lisätään yhteisön jäsenyyteen kiinnittymistä edistäviä toimenpiteitä ja kokemuksia

12 ääntä

Asukkaat ovat aktiivisia toimijoita

- Asukkaat otetaan mukaan palvelujen kehittämiseen ja muotoiluun
- Lisätään matalan kynnyksen keinoja vaikuttaa päätöksentekoon

6 ääntä

Osallistumismahdollisuuksista viestiminen

- Tiedotetaan saavutettavasti ja selkeästi keinoista vaikuttaa ja osallistua
- Koulutetaan päättäjiä keinoista lisätä asukkaiden osallisuutta

6 ääntä

2. Syrjäytymisriskissä olevien määrä on maan keskitasoa pienempi

Syrjäytymisen ennaltaehkäisy

- Huomioidaan erityisesti lapset ja nuoret
- Vahva opiskeluhoito – esimerkiksi poissaoloihin puuttuminen
- Etsivän ja ennaltaehkäisevän työn lisääminen

1. sija: 31 ääntä

Työllisyystoimien kehittäminen

- Panostetaan työttömien aktivointitoimien tehokkuuteen
- Lisätään erilaisia työn tuen malleja

2. sija: 28 ääntä

Palvelujärjestelmän muutostarpeisiin reagointi

- Lisätään ymmärrystä syrjäytymisestä sekä tavoista ehkäistä sitä
- Lisätään monialaista ja moniammatillista yhteistyötä
- Edistetään palvelujen integraatiota paljon palveluja tarvitsevien tarpeisiin vastaamiseksi

3. sija: 21 ääntä

MIELEN HYVINVOINTI

1. Kasvu-, opiskelu- ja elinympäristö tukee mielenterveyttä erilaisissa elämäntilanteissa ja yhteiskunnan muutoksissa

Lapsiperheiden (varhainen) tukeminen

- Vanhemmuuden ja kodin merkityksen korostaminen myös palveluketjuissa
- Tuetaan jaksamista, tarjotaan apua helposti ja matalalla kynnyksellä
- Opiskeluhuollon vahvistaminen

1. sija: 48
ääntä

2. Haavoittuvassa asemassa tai elämäntilanteessa olevat tulevat kuulluiksi ja kohdatuiksi eri tuen ja avun muodoissa

Palvelujen näkyvyyden ja saavutettavuuden parantaminen

- Lisätään aktiivisia ja matalan kynnyksen palveluita
- Panostetaan palveluiden löydettävyyteen ja saavutettavuuteen

2. sija: 28
ääntä

Ymmärretään ja tuetaan asukkaita elämän eri nivelvaiheissa

- Yksinäisyyden, syrjäytymisen ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisy
- Arjen tuki ennaltaehkäisevästi

3. sija: 24
ääntä

Kohtaamistilanteisiin panostaminen

- Ihmisten arvostava kohtaaminen kaikissa organisaatioissa ja (asiakas)kohtaamisissa
- Digitaalisten kohtaamistilanteiden huomiointi
- Vahvistetaan kuulluksi ja kohdatuksi tulemistä

20 ääntä

ARJEN TURVALLISUUS

1. Kuntalaiset kokevat asuin- ja elinympäristönsä viihtyisäksi ja turvalliseksi

Alueen elinvoiman kehittyminen ymmärretään yhteisenä tehtävänä

- Kartoitetaan turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttavat tekijät

2. sija: 19 ääntä

Huomioidaan turvallisuuteen ja viihtyisyyteen vaikuttavien toimijoiden kentän laajuus

- Maankäyttö (kunta), kaavoitus (kunta), pelastustoimi (hyvinvointialue), poliisi

13 ääntä

2. Toimeentuloedellytykset ovat koko maan tasolla tai sitä parempia

Työllisyyden hoito

- Polkujen rakentaminen työhön ja koulutukseen
- Yhteys opiskeluhoitotyöhön
- Työttömien terveystarkastukset ja työkykyarvioinnit

1. sija: 34 ääntä

Elinkeinotoiminnan ja yrittäjyyden edistäminen

- Yritysyhteistyön vaihtoehtojen ja yhteistoiminnan vahvistaminen

3. sija: 17 ääntä

Asukkaat saavat tarvittaessa tukea toimeentuloonsa

- Huomioidaan toimeentuloedellytysten tukikeinot (sosiaaliturvan toimivuus)
- Tuetaan ensisijaisesti itsenäistä toimeentuloa

3. Lähisuhteet ovat turvallisia

Panostetaan arjen rauhaan

- Kotirauha, työrauha varhaiskasvatuksessa, koulussa ja työelämässä
- Henkinen ja fyysinen turvallisuus

16 ääntä

Huomioidaan lähisuhteiden turvallisuuteen vaikuttavien toimijoiden kentän laajuus

- Apua ja tukea tarjotaan monitoimijaisesti

11 ääntä

Ennaltaehkäistään lähisuhdeväkivaltaa

- Vanhemmuuden tukeminen tarpeen mukaan

Päijät-Hämeessä on yhdessä päätetty HYTE-kärjet ja niiden tavoitteet vuoteen 2025 asti.
Mitkä ovat ne painopistealueet (kärkien sisällä), joihin Päijät-Hämeessä tulisi erityisesti keskittyä ja alueellisten toimijoiden tehdä yhteistyötä?

PÄIHTEETTÖMYYS JA TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT

1. Elintavat ovat terveellisiä

Fyysisen toimintakyvyn edistäminen

- Puututaan fyysisen toimintakyvyn heikkenemiseen
- Mahdollistetaan ja tuetaan asukkaiden liikkumista arjessa

1. sija: 32
ääntä

Omatoimiseen terveyden edistämiseen kannustaminen

- Lisätään myönteistä, aktiivista ja kannustavaa viestintää omaan hyvinvointiin vaikuttamisesta

2. sija: 26
ääntä

Elintapaohjauksen lisääminen

- Huomioidaan elintapaohjauksen erityispiirteet eri elämänvaiheissa
- Ohjauksen lisääminen edistää hyviä elämäntapoja

2. Päihteiden kokeilu ja käyttö on vähäisempää kuin maassa keskimäärin

Puututaan päihteidenkäyttöön erityisesti nuorilla

- Sähkötupakoinnin vähentäminen
- Mini-interventiot, tuen tarjoaminen matalalla kynnyksellä
- Tarjolla olevan avun keinoista tiedottaminen

3. sija: 24
ääntä

Ennaltaehkäisevään työhön panostaminen

- Varhaiskasvatuksessa, perhe- ja nuorisotyössä
- Näköalojen ja mielekkään tekemisen tarjoaminen

21 ääntä

Korostetaan vanhempien ja aikuisten roolia

- Kouluttamalla lisätään tietoja havaita ja puuttua päihdekokeiluihin
- Aktivoidaan aikuisia puuttumaan alkoholivälittämiseen ja nuorten alkoholin käyttöön

Yhteistyölle muodostetaan selkeät tavoitteet, rakenteet ja toimintatavat, joita kaikki sitoutuvat noudattamaan

- HYTE-työn tavoitteiden toteutumista sitoudutaan seuraamaan aktiivisesti ja työtä johdetaan tiedolla

1. sija: 35 ääntä

- Kaikilla HYTE-toimijoilla on velvollisuus tehdä yhteistyötä, ja kaikki sitoutuvat yhteistyön periaatteisiin

5 ääntä

- Hyviä käytäntöjä jaetaan

5 ääntä

- Yhteistyölle varataan aikaa ja tilaa

4 ääntä

Kukin HYTE-toimija osallistuu työn edistämiseen tuoden oman osaamisensa hyödynnettäväksi

- Tuodaan oma erikoisosaaminen kaikkien hyödynnettäväksi

8 ääntä

- Ymmärretään HYTE-toimijoiden moninaisuus ja tästä johtuvat erilaiset taustat ja resurssit – kunnioitetaan jokaisen työpanosta

8 ääntä

- Toimijat viestivät aktiivisesti ja avoimesti omasta toiminnastaan

3 ääntä

- Kaikkien HYTE-toimijoiden tulee tuottaa sille kuuluvat palvelut ja toimet asukkaiden erityistarpeet huomioiden ja kattavasti

3 ääntä

Sitoudutaan yhteisiin painopistealueisiin konkreettisesti

- Sovittujen painopisteiden mukaisten toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan

2. sija: 32 ääntä

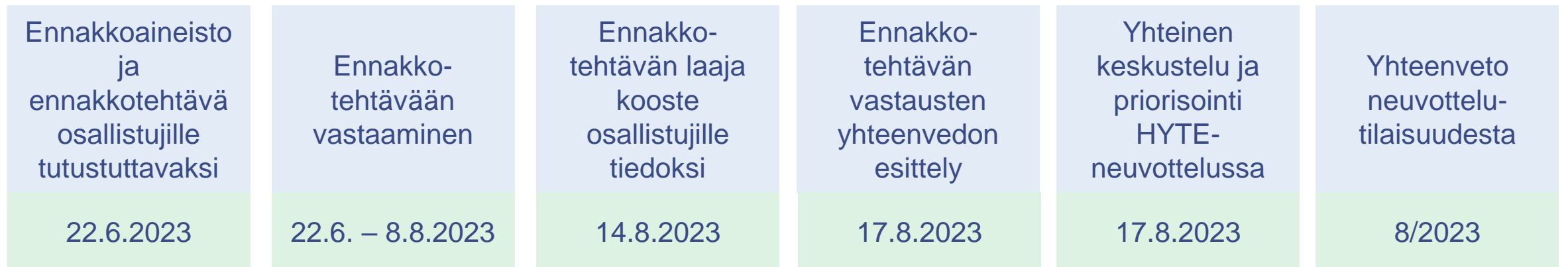
- Työn keskipisteeksi valittujen väestöryhmien tai teemojen (HYTE-kärkien painopisteet) edistämiseen keskitytään työssä aktiivisesti tekemällä erityisesti niihin liittyviä toimenpiteitä

3. sija: 20 ääntä

3 Neuvottelujen kulku

HYTE-neuvottelujen prosessi Päijät-Hämeessä 2023

Lopputuloksena yhteenveto, joka toimii Päijät-Hämeessä HYTE-työn edistämisen pohjana

Aineiston hyödyntäminen tästä eteenpäin

- HYTE-neuvottelujen tuloksesta laadittu koonti on esitetty tässä aineistossa
- Tämä koonti toimii ohjenuorana ja periaatepaperina, ja jonka perusteella HYTE-työtä viedään eteenpäin Päijät-Hämeessä v. 2025
- **Yhdessä määriteltiin erityisesti yhteiset painopisteet HYTE-kärkien sisällä, lisäksi sovittiin yhteisen työskentelyn periaatteista**
- Koonti viedään tiedoksi HYTE-lautakuntaan, yhdyspintaneuvottelukuntaan, hyvinvointialueen toimialoille sekä kuntien HYTE-koordinaattoreille. Koontia hyödynnetään mahdollisesti myös muualla tarpeen mukaan
- Lopputulos ja käytetty aineisto jaetaan myös kaikille HYTE-neuvotteluihin osallistuneille tiedoksi

”Päijät-Häme on kansallinen edelläkävijä HYTE-toiminnassa ja toimijoiden vahvassa yhteistyössä. Tavoitteellinen HYTE-toiminta ja -yhteistyö edellyttävät vahvoja rakenteita, josta tämä neuvottelu on hyvä esimerkki. Neuvottelulla itsessään on vahva arvo neuvotteluiden lopputuloksen lisäksi; se on yksi foorumeista, jossa eri toimijat jakavat näkemyksiään ja oppivat ymmärtämään toisiaan paremmin.”

Olli Tolkki, Vice President, Nordic Healthcare Group

4 Liitteet

Liite 1: Ennakkotehtäväpohja Päijät-Hämeen HYTE-neuvotteluja varten

---

Vastauslomakkeet

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Käytännön ohjeet ennakkotehtävään vastaamiselle

Kysymys	Vastaus
Kuka saa vastata?	<ul style="list-style-type: none"> Ennakkotehtävään saa vastata jokainen neuvotteluihin kutsuttu henkilö Tehtävään toivotaan vastausta ryhmiltä, jotka edustavat yhteisöä, työryhmää, lautakuntaa jne. Ryhmittymän nimi pyydetään kirjaamaan vastauslomakkeeseen. Ennakkotehtävällä toivotaan kerättävän avoimesti ideoita tulevaa kehitystyötä varten. On hyvä, jos vastaava ryhmä pyrkii muodostamaan yhteisen näkemyksen, mutta kyseessä on tässä vaiheessa ennakkotehtävään vastaaminen eikä virallinen lausunto
Miten ennakkotehtävään vastataan?	<ul style="list-style-type: none"> Ennakkotehtävään vastataan PowerPoint-tiedostolla. TÄRKEÄÄ: Tallenna Vastauslomake ensin omalle koneellesi / muuhun paikkaan, jossa työskentelet. Kirjoita vastaukset annettuihin vastauskenttiin ja muista tallentaa tiedosto. Toimita tallennettu ennakkotehtävä vastauksineen 8.8. mennessä sähköpostin liitetiedostona osoitteisiin susanna.peltonen@nhg.fi, kopiona ville.majala@pajjatha.fi.
Ovatko vastaukset tunnistettavia?	<ul style="list-style-type: none"> Vastauksista laaditaan kooste neuvottelutilaisuuteen (NHG) Henkilötasolla vastaukset eivät ole tunnistettavissa yksittäiseen henkilöön Yksittäiset vastaukset eivät muodosta ns. yleistä näkemystä, vaan toimivat tausta-aineistona
Milloin ennakkotehtävään voi vastata?	<ul style="list-style-type: none"> Ennakkotehtävään voi vastata 14.6. – 8.8. välisen ajan Otamme ennakkotehtävän vastaukset mielellään vastaan heti, kun ne valmistuvat. Emme pysty huomioimaan 8.8. jälkeen toimitettua aineistoa neuvottelutilaisuudessa (17.8.)
Mistä voi kysyä lisätietoa?	<ul style="list-style-type: none"> Päijät-Hämeen hyvinvointialueen puolelta vastuuhenkilönä toimii yhdyspintakoordinaattori Ville Majala (ville.majala@pajjatha.fi). NHG:n puolelta vastuuhenkilöinä toimivat vanhempi projektipäällikkö Milla Peltonen (milla.peltonen@nhg.fi) ja analyytikko Susanna Peltonen (susanna.peltonen@nhg.fi). NHG (Nordic Healthcare Group) tukee Päijät-Hämettä neuvottelutilaisuuden toteutuksessa ja sekä ennakkotehtävän vastausten purussa. Mahdollisiin kysymyksiin vastaa 9.7. asti ja taas 8.8. lähtien Ville Majala. Susanna Peltonen (NHG) vastaa mahdollisiin kysymyksiin 24.7-5.8. välisenä aikana. Kaikkien lomaillessa akuuteissa tilanteissa voi olla yhteydessä puhelimitse Milla Peltoseen (NHG), 040-764 2484

1 Kun yhdessä onnistumme hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä Päijät-Hämeessä, mitkä asiat ovat merkittävästi parantuneet vuoteen 2025 mennessä?

Mitkä asiat / ilmiöt / teemat ovat parantuneet?

Vastaus

Kuinka tämä käytännössä näkyy? Missä toiminnoissa?

Vastaus

Kuinka tämä näkyy Päijät-Hämeen asukkaalle?

Vastaus

Mitä tämä vaatii eri toimijoilta?

Vastaus

2

Päijät-Hämeessä on yhdessä päätetty HYTE-kärjet ja niiden tavoitteet vuoteen 2025 asti.

Mitkä ovat ne painopistealueet (kärkien sisällä), joihin Päijät-Hämeessä tulisi erityisesti keskittyä ja alueellisten toimijoiden tehdä yhteistyötä?

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Vastaus

1. Kuntalaisten kokemus osallisuudesta ja vaikuttamisesta vahvistuu edellisvuosiin verrattuna
2. Syrjäytymisriskissä olevien määrä on maan keskitasoa pienempi

MIELEN HYVINVOINTI

Vastaus

1. Kasvu-, opiskelu- ja elinympäristö tukee mielenterveyttä erilaisissa elämäntilanteissa ja yhteiskunnan muutoksissa
2. Haavoittuvassa asemassa tai elämäntilanteessa olevat tulevat kuulluiksi ja kohdatuiksi eri tuen ja avun muodoissa

ARJEN TURVALLISUUS

Vastaus

1. Kuntalaiset kokevat asuin- ja elinympäristönsä viihtyisäksi ja turvalliseksi
2. Toimeentuloedellytykset ovat koko maan tasolla tai sitä parempia
3. Lähisuhteet ovat turvallisia

PÄIHTEETTÖMYYS JA TERVEELLISET ELINTAVAT

Vastaus

1. Elintavat ovat terveellisiä
2. Päihteiden kokeilu ja käyttö on vähäisempää kuin maassa keskimäärin

3

Kuinka varmistetaan sujuva yhteistyö ja yhteinen tavoitteellinen alueellinen toiminta myös virallisten neuvotteluiden ja kokousten välissä?

Mitä tämä käytännössä vaatii?

Vastaus

Mitä voimme itse osallistujina tehdä? Mitä konkreettisesti voimme osallistujina tuoda yhteistyöhön?

Vastaus

Mitä erityisesti tulee huomioida?

Vastaus

Liite 2: Päijät-Hämeen HYTE- neuvottelujen ennakkotehtävän yhteenveto

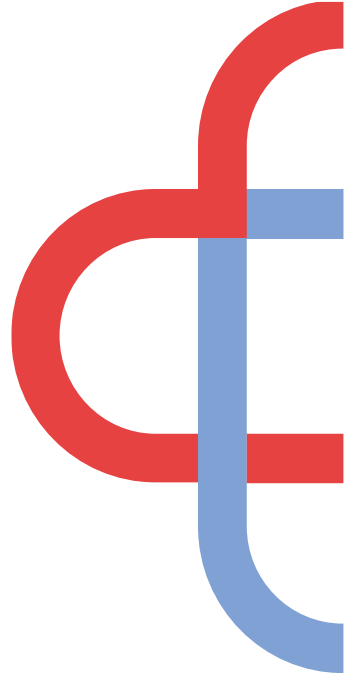

Laaja yhteenveto vastauksista taustamateriaaliksi
tutustuttavaksi neuvottelutilaisuuteen 17.8.2023

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Päijät-Hämeen HYTE-neuvottelujen ennakkotehtävän laaja yhteenveto

Tausta	<ul style="list-style-type: none"> • Päijät-Hämeen HYTE-neuvottelut pidetään torstaina 17.8. klo 17-19 • Osana neuvotteluihin valmistautumista laadittiin ennakkotehtävä, johon pohjautuen HYTE-neuvottelujen tilaisuudessa työskennellään yhdessä • Tämä materiaali on laaja koonti ennakkotehtävän vastauksista (anonymisoituna) • Emme pureudu HYTE-neuvotteluissa ennakkotehtävän vastauksiin näin tarkalla tasolla, vaan keskitymme eniten mainintoja saaneisiin havaintoihin teemoittain ja laadimme tästä erillisen materiaalin neuvottelutilaisuuteen • On kuitenkin hyödyllistä tutustua etukäteen, millaisia vastauksia ennakkotehtävään saatiin • Tähän materiaaliin kannattaa siis tutustua etukäteen ennen 17.8., mutta se ei vaadi muuta jatkotyöstä
Ennakkotehtävän toteutus	<ul style="list-style-type: none"> • Ennakkotehtävään sai vastata jokainen neuvotteluihin kutsuttu taho / toimija / henkilö • Ennakkotehtävä lähti neuvottelutilaisuuteen kutsun liitteenä. Vastauksia tuli yhteensä 22 kpl ja ne kattoivat laajasti neuvotteluihin kutsuttujen eri tahot • Ennakkotehtävällä kerättiin avoimesti ideoita tulevaa kehitystyötä varten. On hyvä, jos vastaava taho pyrki muodostamaan yhteisen näkemyksen, mutta kyseessä on tässä vaiheessa ennakkotehtävään vastaaminen eikä virallinen lausunto • Ennakkotehtävään pystyi vastata 14.6. – 8.8. välisen ajan. NHG (Nordic Healthcare Group) laati koosteen ennakkotehtävän vastauksista • Tämän aineiston tarkoitus on nostaa esiin melko tarkalla tasoa osallistujien vastauksia. Aineistossa on tarkoituksella toistoa, jotta osallistuvat havaitsevat, mitkä teemat ovat toistuneet. Itse neuvottelussa esitetään tiivistetympi versio aineistosta

Osio 1: Kun yhdessä onnistumme hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä Päijät-Hämeessä, mitkä asiat ovat merkittävästi parantuneet vuoteen 2025 mennessä?

Mitkä asiat / ilmiöt / teemat ovat parantuneet?

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteiden ratkaisemisesta on tullut systemaattisempaa ja tavoitteellisempaa tekemällä yhteistyötä (kuntien ja kaupunkien opetustoimi, nuorisotyö, HVA:n sote-palvelut, 3. sektorin toimijat, viranomaiset)
- Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi on lisääntynyt
- Pitkäaikaistyöttömyys on vähentynyt
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen vaikuttavat asiat tiedostetaan paremmin
- Resurssit osataan kohdentaa paremmin
- Yhteistyö paranee edelleen
- Saatavilla on kohdennettua apua ja tukea oikea-aikaisesti, palvelut ovat yhdenvertaisia ja esteettömiä, erilaiset taustatekijät ja ilmiöt osataan huomioida ja niihin vastata
- Sairastumisen/vammautumisen jälkeinen tuki ja palvelut ovat riittäviä
- Päihteiden käyttö ja sen aiheuttamat ongelmat ovat vähentyneet
- Mielenterveys koetaan paremmaksi kaikissa ikäryhmissä
- Lasten ja nuorten pääsy mielenterveys-, lastensuojelu- ja päihdekuntoutuspalveluihin on nopeampaa
- Lapsiperheistä akuuttia tukea tarvitsevien hoitoon pääsyajat ovat lyhyempiä
- Kuntien ja maakunnan yhteistä vuosikelloa on onnistuttu sovittamaan siten, että se kunnioittaa kuntien omia prosessiaikatauluja
- Liikunnan tärkeys oppimisen, työssä jaksamisen, ikääntyneiden toimintakyvyn, kaatumisten ehkäisyn, maanpuolustuskyvyn, kotoutumisen ja yleisen hyvinvoinnin kannalta on tunnistettu
- Kunnissa on olemassa yhteiset toimintamallit ja suunnitelmat
- Kuntien erityispiirteiden on huomioitu palvelujen järjestämisessä
- On olemassa yhteiset tavoitteet ehkäisevän työn osalta kunnan ja hyvinvointialueen kesken
- Kuntalaisten osallisuus ja vaikuttaminen on vahvistunut
- Syrjäytymisen uhka on vähentynyt, haavoittuvassa asemassa olevien tukeen on panostettu
- Mielenterveyttä erilaisissa muutoksissa tuetaan
- Lasten ja nuorten mielenterveys on parantunut
- Nuorten rikollisuutta (ja jengiytymistä) on vähennetty
- Ikääntyneiden yksinäisyys on vähentynyt
- Ikäihmisten yhteisöllisyys on lisääntynyt ja toimintakyky parantunut
- Mahdollistetaan arvokas ikääntyminen ja laadukkaat ikääntyneiden palvelut
- Erityisesti nuorten syrjäytyminen on vähentynyt
- Päihteiden käyttö ja lähisuhdeväkivalta on vähentynyt ja sitä ehkäistään
- Yhtenäinen asiakasnäkemyks on parantunut
- Lapsiperheiden jaksamista on tuettu paremmin
- Nuorisotyöttömyys, yksinäisyys, päihteiden riskikäyttö ja syrjäytyminen on vähentynyt, fyysinen toimintakyky on parantunut
- Kuntalaiset kokevat tulevansa kuulluksi ja kohdatuksi, osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia on enemmän
- Järjestöt toimivat kiinteästi ja yhdenvertaisesti kuntalaisten hyvinvointia tukevassa roolissa muiden toimijoiden kanssa
- Yksinäisyyden kokemus on vähentynyt kaikissa ikäryhmissä
- Liikkuminen on lisääntynyt ja fyysinen terveys vahvistunut kaikissa ikäryhmissä
- Koulupoissaolot ovat vähentyneet
- Koulukiusaaminen on vähentynyt
- Tiedotus ja viestintä kuntapäätäjille on parantunut
- Hyvinvointialueen yhteinen HYTE-työ on vahvistunut
- Tavoitteeksi on otettu, että Päijät-Häme on Suomen liikkuvin hyvinvointialue
- Fyysinen aktiivisuus on lisääntynyt ja paikallaanolo vähentynyt
- Asukkaat saavat tietoa ja voivat vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan
- Asiakkaiden itsemääräämisoikeus, palvelujen turvallisuus ja laatu ovat vahvistuneet
- Eri tahojen osallisuus vahvistaa järjestelmällistä palvelujen kehittämistä on parantunut
- Asuinympäristöön ja lähiympäristön turvallisuus on lisääntynyt
- Toimeentuloedellytykset ja elintavat ovat parantuneet
- Päihteettömyys on lisääntynyt
- Asunnottomuus on vähentynyt
- Lasten ja nuorten liikkuminen on lisääntynyt

Mitkä asiat / ilmiöt / teemat ovat parantuneet?

HYTE-LAUTAKUNTA

- Koettu yhteisöllisyys on lisääntynyt

- Päihteettömyys ja elintapojen terveellisyys on lisääntynyt
- Mielenterveysasioihin panostaminen näkyy tilanteen paranemisena
- Nuorisolla on mielekästä tekemistä

- Harrastamisen Suomen malli on levinnyt koko hyvinvointialueen alueelle
- On olemassa keskitetty asiointinumero (puhelinpalvelu), jolloin asiointi on sujuvaa, yhdenvertaista ja asiakaslähtöistä

- Omatoimisen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on vahvistunut
- Elin- ja toimintaympäristön terveellisyys ja turvallisuus on parantunut
- Alueen elinvoima on parantunut ja työllisyys kohentunut

- Arvojen tärkeys, hyvän vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden merkityksen kokemus on parantunut
- Osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet ovat lisääntyneet
- Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus on varmistettu käyttämällä monipuolisesti eri palvelumuotoja

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

- Kaikki palvelut toimivat yhdenvertaisesti ja esteettömästi
- Vammaiset ja osatyökykyiset työllistyvät helpommin
- Vammaiset ja osatyökykyiset saavuttavat työllisyyspalvelut helposti ja yksilöllisesti

- Sairastumisen tai vammautumisen jälkeen arjen palvelut ja tuki on riittävää

- Arjen turvallisuus on lisääntynyt

- Nuorten hyvinvointi on lisääntynyt

- Kunta ja hyvinvointialue koetaan turvalliseksi ja viihtyisäksi, yhteisölliseksi, myönteiseksi ja vastaanottavaiseksi paikaksi elää ja yrittää
- Seutu houkuttelee asukkaita, opiskelijoita, työvoimaa ja yrityksiä sijoittumaan alueelle

- Terveysriskit ovat madaltuneet, avun saamisen tilanne mielenterveysongelmissa on parantunut
- Osallisuuden ja turvallisuuden kokemus on lisääntynyt
- Mahdollisuudet opiskeluun, työntekoon ja yritystoimintaan ovat tasapuolisesti saatavissa

- Eri toimijoiden välinen yhteistyö on parantunut
- Kelan rooli yhteistyökumppanina ymmärretään
- Yhteistyökumppaneilla on tietoa Kelan tarjoamista palveluista

- Asiakasyhteistyö on parantunut
- Päällekkäinen työ on vähentynyt
- Asiakkaan palvelupolun sujuvuus sosiaali- ja terveystaloudissa on lisääntynyt

YHTEENVETONA: HYTE-kentän laajuus ymmärretään eri toiminnoissa, ja resurssit osataan näin ollen kohdentaa niitä eniten tarvitseville henkilöille tai toimijoille. Päihteettömyyteen ja mielenterveyden tukemiseen on pystytty pureutumaan. Alueen houkuttelevuus on kohentunut. Alueen asukkailla on mahdollisuus tulla kuulluksi ja osallistua sekä alueen että oman hyvinvoinnin kehittämiseen.

Kuinka tämä käytännössä näkyy? Missä toiminnoissa?

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

<ul style="list-style-type: none"> Lasten ja nuorten hyvinvointihaasteiden ratkaisemiseksi on tehty toimenpiteitä, jotka ovat johtaneet lapsiperheiden jaksamisen kohentumiseen Lapsiperheiden oikea-aikainen apu on taattu selkeiden ja toimivien palvelupolkujen avulla 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö toimijoiden kesken on koordinoitua ja sujuvaa Systemaattinen toiminta näkyy käytännössä nuorten päihdeongelmien ja häiriökäyttäytymisen vähentymisenä, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen arjen rauhoittumisena sekä lastensuojelun tukitoimien tarpeen kasvun pysähtymisenä
<ul style="list-style-type: none"> On olemassa yhteisiä hyvinvointialueen laajuisia verkostoja, joissa kunnilla on aktiivinen edustus Hyvinvointialueella on yhteiset suunnitelmat ja tavoitteet, jotka läpileikkaavat kaiken toiminnan Osaamisen vahvistaminen ja kouluttaminen on yhteistä 	<ul style="list-style-type: none"> On olemassa vahva verkostoitumisen asenne Vertaistukea tarjotaan
<ul style="list-style-type: none"> Valmistelussa olevista asioista ja mahdollisuuksista vaikuttaa niihin tiedotetaan asukkaille hyvissä ajoin ja monia kanavoita pitkin Vaikuttamistoimielimiltä pyydetään lausuntoja ja kannanottoja 	<ul style="list-style-type: none"> Lisääntyvä asukasosallisuus lisää palveluihin sitoutumista ja siten niiden vaikuttavuutta Asiakas-, henkilöstö- ja sidosryhmäpalautetta ja kehittämisehdotuksia saadaan entistä enemmän helppokäyttöisten palautekanavien kautta, fokusoidun kehittämisen myötä palvelu paranee
<ul style="list-style-type: none"> Psykologipalveluita on tarjolla riittävästi, lainsäädännön tason mukaisesti Mielenterveyden tilaa mittaavissa mittareissa on nähtävillä parannusta Yhteisöllistä opiskeluhoitoa on kehitetty, koulussa viihtyminen parantuu, poissaolot vähenevät 	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunki on sitoutunut asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn esimerkiksi asumisneuvontaa tarjoamalla Kaupunki tarjoaa ennakoivia ravitsemus-, liikunta-, kulttuuri- ja harrastuspalveluja aktiivisen ikääntymisen varmistamiseksi Monialaisessa yhteistyössä on toimivat vastinparit sote-työllisyydenhoidon kesken, palvelut näyttäytyvät asiakkaille toimivina
<ul style="list-style-type: none"> Kuntabudjetteihin on lisätty osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia Järjestöille on annettu taloudellista ja asiantuntijatukea ja sitä myöten lisätty vaikuttavuutta 	<ul style="list-style-type: none"> Työllistymisen edistämistä on tehty vaikuttavien yksilön tilannetta huomioivien tukitoimien kautta Myönteistä ja kannustavaa tukea ja ohjausta terveellisiin elämäntapoihin on olemassa Asuinympäristön tilan viihtyisyyden ja elinympäristön toiminnallisuuden ja turvallisuuden tarkasteluun on panostettu
<ul style="list-style-type: none"> Liian vähän liikkuvat tunnistetaan eri toimijoiden palveluissa ja heitä tuetaan liikkumisen lisäämisessä Vahvistetaan toimivia ja olemassa olevia käytäntöjä Pilotoidaan uusia, vaikuttavia toimintamalleja 	<ul style="list-style-type: none"> Yhä useampi hyvinvointialueen asukas saavuttaa oman ikäryhmänsä liikkumisen suositukset Maakunnan keskeiset toimijat sitoutuvat liikunnan edistämiseen sekä sektorirajat ylittävään yhteistyöhön
<ul style="list-style-type: none"> Palveluiden saatavuus paranee Ikääntyneiden palvelut toimivat joka kunnassa 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntien välinen yhteistyö on sujuvaa ja yhteiset toimintamallit ovat käytössä
<ul style="list-style-type: none"> Yksinäisyyden ja syrjäytymisen väheneminen, turvallisuuden tunteen paraneminen, mielenterveyden häiriöiden väheneminen 	<ul style="list-style-type: none"> Saavutettavuus ja saatavuus paranee perusterveydenhuollossa ja perustason sosiaalipalveluissa, integraatio tehostuu ja toiminnan taloudellisuus paranee

Kuinka tämä käytännössä näkyy? Missä toiminnoissa?

HYTE-LAUTAKUNTA

- Kahdensuuntaiset yhteydenotot ovat selvästi lisääntyneet kaikessa suunnittelussa, suunnitelmien arvioinnissa ja toteutuksessa

- Liikkumiseen kannustamisena ja liikkumismahdollisuuksien tarjoamisena
- Elintapaohjauksen ja –kasvatuksen lisääntymisenä, asian esillä pitämisenä
- Erilaisen ryhmätoiminnan lisääntymisenä päiväkodeissa ja kouluissa syrjäytymisen ehkäisyksi

- Etsivä työ on tehokasta, on löydetty uusia keinoja aktivoida ihmisiä ja tarjota matalan kynnyksen aktiviteetteja
- Liikkumismahdollisuuksien lisääntymisenä koko hyvinvointialueella, mahdollisuuksien tasa-arvoisuutena

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

- Viranomaisilla on riittävät resurssit tehdä työtä, yhteistyö ja viestintä toimii
- Päätöksenteko eri hallinnon tasoilla on läpinäkyvää ja avointa, viestiminen selkeää
- Seudulla toteutetaan osallisuutta vahvistavia ja seudulle houkuttelevia tapahtumia ja toimintaa

- Yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden osaamista hyödynnetään terveystalujen sekä turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävien palvelujen tuottamisessa
- Työllistymistä ja yrittäjyyttä tukevat palvelut ovat lähestyttävissä ja saavutettavissa

- Kaikilla on pääsy HYTE-palveluihin, jonka myötä ihmiset voivat paremmin ja ovat terveempiä

- Vammaiset ja osatyökykyiset eivät ole syrjäytymisriskissä tai haavoittuvassa asemassa
- Syrjäytymisriski ja arjen kuormittavuus pienenee

- Sujuvan tiedonvaihdon ja tiedon liikkuvuuden lisääntymisenä eri toimijoiden välillä
- On luotu edellytykset yhteiselle asiakasprosessille esimerkiksi yhteisen asiakassuunnitelman kautta – asiakkaan kokonaisvaltainen huomiointi ja palvelu

- On olemassa yhteinen tavoitteenasetanta ja yhteisesti seurattavia mittareita

- Nuorten päihteiden käyttö vähenee

- Nuorten osuus rikosten tekemisestä vähenee

YHTEENVETONA: Lasten ja nuorten hyvinvointihaasteiden eteen on tehty toimenpiteitä. HYTE-työn kysyntä näkyy sote-palveluissa häiriökäyttäytymisen vähenemisenä ja palveluiden saatavuuden paranemisena. Monialaiseen yhteistyöhön on rakennettu sujuvat vastinparit ja ennaltaehkäisyyn on sitouduttu monella eri rintamalla.

Kuinka tämä näkyy Päijät-Hämeen asukkaalle?

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi ja turvallisuus lisääntyy, terveydentila parantuu Tuen tarpeet tunnistetaan varhain, matalan kynnyksen palveluihin ohjautuminen on sujuvaa ja ne ovat asukkaiden tiedossa 	<ul style="list-style-type: none"> Lasten ja nuorten arjessa on turvallisia aikuisia Tarjolla on monipuolista matalan kynnyksen toimintaa, ammatillista osaamista ja mahdollisuuksia toimijuuteen Rakenteet ja vastinparit on kunnossa sekä hyvinvointialueella että kunnissa – yhteistyö on sujuvaa ja tavoitteellista
<ul style="list-style-type: none"> Asukas saa oikea-aikaisen tuen ja hoidon Lasten ja nuorten arkiympäristöissä saa tukea ja hoitoa oikea-aikaisesti Kuntoutuksen tukemiseksi on olemassa matalan kynnyksen periaatteella toimivia palveluja 	<ul style="list-style-type: none"> Nuorten työllisyystilanne paranee Peruskoulun ja toisen asteen opintojen suorittamisprosentti nousee Alkoholin riskikäyttö vähenee
<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi ja turvallisuus lisääntyy, terveydentila paranee, päihdeongelmat, syrjäytyneisyys ja yksinäisyys vähenevät Palveluprosessit ovat yhteneväiset ja toimijoiden väliset vastuunjaot ovat selkeitä 	<ul style="list-style-type: none"> Palveluja saa mahdollisimman paljon yhden luukun periaatteella Palveluja on kattavasti saatavilla koko hyvinvointialueella Digipalvelujen saatavuus laajenee
<ul style="list-style-type: none"> Palvelut ovat laadukkaita, helposti saavutettavia, vastaavat yksilöllisiin tarpeisiin Asukas löytää palveluista tietoa ja tuntee olonsa turvalliseksi Paljon tukea tarvitseva asukas pääsee oikeisiin palveluihin ja monitoimijaisen tuen piiriin 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi ja turvallisuus lisääntyy, terveydentila paranee Perheiden ohjautuminen palveluihin ja tukimuotoihin oikea-aikaisesti
<ul style="list-style-type: none"> Asukkaat saavat tukea hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen Monipalveluasiakkaat ja –potilaat kokevat heidän tilannettaan katsottavan kokonaisuutena 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointialueen palveluissa liikunta on osa kuntoutusta, hoitoa ja ehkäisevää työtä Kunnissa liikunnan edistäminen on merkittävä osa hyte-työtä Liikunnan tärkeys näkyy arjessa monien erilaisten kanavien välityksellä
<ul style="list-style-type: none"> Yleinen turvallisuus lisääntyy Pahoinvointia ja syrjäytymistä näkyy katukuvassa vähemmän 	<ul style="list-style-type: none"> Lisääntyneenä hyvinvoinnin ja turvallisuuden tunteena Toimintakyvyn parantumisenä Ikääntyneiden palveluverkosto on toimiva ja tarpeita vastaava
<ul style="list-style-type: none"> Päätöksenteon läpinäkyvyys, luottamus demokratiaan sekä päätösten laatu paranevat Kokemus kuulluksi ja kohdatuksi tulemisesta sekä yhteisen näkemyksen muodostaminen lisäävät tyytyväisyyttä palveluihin ja ehkäisevät väärinymmärryksiä ja toiminnan tehottomuutta 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteinen, samaan suuntaan tekeminen vahvistuu, yhteiskehittäminen lisää kehittämisen ja lopulta asiakkaalle ja asukkaalle näkyvän toiminnan laatua ja luotettavuutta
<ul style="list-style-type: none"> Näkyvä koko perheen hyvinvoinnissa, lasten ja nuorten koulutuksessa sekä töihin kiinnittymisessä Turvallisuus kaupungissa lisääntyy Asukas saa palvelut yhden luukun taktiikalla, palvelut ovat yhdenvertaisia ja joustavia 	<ul style="list-style-type: none"> Ikääntyneille ja keski-ikäisille on tarjolla matalan kynnyksen toimintaa, osallistumisen mahdollisuuksia ja digitukea, ikääntyneille on tarjolla esteetöntä asumista Asunnottomuus on vähentynyt ja turvallisuuden tunne lisääntynyt
<ul style="list-style-type: none"> Asukkaille ja eri kohderyhmille suunnataan aktiivista viestintää ja kahdensuuntaista vuorovaikutusta Osallisuuden aitoa kokemusta pyritään tuomaan esille sekä yksilö- että yhteisötasolla Asukkaiden ja eri kohderyhmien luottamus vahvistuu osallisuuden kokemusten myötä 	<ul style="list-style-type: none"> Jokainen asukas kokee olevan tärkeä ja merkityksellinen, asukkaat haluavat olla aktiivisia toimijoita Nuorten tulevaisuususkon vahvistuu omien mahdollisuuksien ymmärtämisen myötä
<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointialueen yhteistyö tuo kunnille voimaa ja tukea vastata hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttaviin ilmiöihin Kuntalaisten tiedonsaanti ja tuen saamisen mahdollisuudet ovat parantuneet 	<ul style="list-style-type: none"> Lähipalvelut toimivat sujuvasti, myös syrjäseuduilla Asukkaat kokevat tulevansa kuulluksi

Kuinka tämä näkyy Päijät-Hämeen asukkaalle?

HYTE-LAUTAKUNTA

- Tyytyväisyyden lisääntymisenä, myönteisenä suhtautumisena yhdessä tekemiseen
- Mielen hyvinvointiin negatiivisesti vaikuttavien tekijöiden vähenemisenä
- Perheiden hyvinvoinnin vahvistuminen heijastuu positiivisesti mm. arjen sujumiseen

- Hoitotulokset paranevat saatavuuden, saavutettavuuden ja paremman laadun ansiosta
- Palvelut koetaan yhdenvertaisiksi koko hyvinvointialueella
- Palveluneuvontaa ja omatoimisia HYTE-palveluja on saatavilla kattavasti

- Aikaisempaa merkittävästi suurempi osa asukkaista kokee tulleen kuulluksi

- Uutisointina ja kannustuksena niin sosiaalisessa kuin painetussa mediassa
- Liikkumisen hyviä vaikutuksia nostetaan esille usein
- Tiedotetaan luonnon vaikutuksista ihmisten hyvinvointiin

- Haetaan uusia yhteistyökumppaneita tarjoamaan liikkumisen ja hyvinvoinnin edistämisen palveluita
- Liikuntamahdollisuuksia on tarjolla kohtuullisin hinnoin
- Kunnissa on hyvät ja edulliset harrastusmahdollisuudet

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

- Kaikilla on pääsy HYTE-palveluihin, jonka myötä ihmiset voivat paremmin ja ovat terveempiä

- Vammaiset ja osatyökykyiset eivät ole syrjäytymisriskissä tai haavoittuvassa asemassa
- Syrjäytymisriski ja arjen kuormittavuus pienenee

- Asukkaat kokevat enemmän turvallisuuden tunnetta

- Nuoret voivat hyvin
- Nuorten hyvinvoinnin mukanaan tuomat ilmiöt vahvistuvat

- Viranomaisiin ja palvelujen järjestäjiin luontevaa ja helppoa ottaa yhteyttä
- Päätöksenteko näyttäytyy ymmärrettävänä ja avoimena
- Asukkailla on joustava mahdollisuus valita myös yksityisten palveluntuottajien palveluita

- Päijät-Hämeestä halutaan puhua hyvää niin alueen sisällä kuin sen ulkopuolella
- Kannustetaan muita positiivisella asenteella
- Työllisyyttä ja yrittäjyyttä tukevat palvelut ovat saatavilla riittävän hyvin, niiden sisältö on avattu selkeästi eri kanavissa

YHTEENVETONA: *Hyvinvointi ja turvallisuus lisääntyvät sekä pahoinvointia koetaan ja sitä näkyy vähemmän. Tuen tarpeet tunnustetaan varhain ja matalan kynnyksen palveluihin ohjautuminen on sujuvaa. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus paranee.*

Mitä tämä vaatii eri toimijoilta?

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteet tulee asettaa ja kunkin toimialan käytettävissä olevista keinoista niihin pääsemiseen samoin kuin vaikutusten arvioinnista tulee sopia yhteisesti vuoden 2023 aikana 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntien tarpeiden hahmottamista ja niihin vastaamista sekä kunnan että hyvinvointialueen osalta Asukkaiden kuulemista Tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa
<ul style="list-style-type: none"> Yhteisiin suunnitelmiin perustuvaa toimintaa, työnjakoa, osaamisen vahvistamista Säännöllistä seurantaa ja arviointia Yhdyspintatyön verkostojen aktiivista ja tavoitteellista työskentelyä 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelujen sisällöllistä kehittämistyötä ja räätälöintiä Ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnitelmallista työtä kuntien ja hyvinvointialueen kesken Järjestöjen aktiivista mukanaoloa kehittämistyössä ja palvelujen yhteiskehittämistä
<ul style="list-style-type: none"> Jo laadittuihin suunnitelmiin ja kehittämistyöhön sitoutumista Suunnitelmien aktiivista toimeenpanoa ja säännöllistä seurantaa Olemassa olevien suunnitelmien painopisteiden määrittelyä, vastuunjaosta sopimista 	<ul style="list-style-type: none"> Luottamusta ja vuorovaikutusta eri toimijoiden välillä Nykyistä selkeämpää näkyä HYTE-työn tärkeydestä ja siitä, millainen HYTE-työ on vaikuttavaa
<ul style="list-style-type: none"> Rohkeutta heittäytyä pois totutuista toimintatavoista ja yhteistyön rutiineista sekä säädösten taakse vetäytymisestä – toimijoiden tulee olla aidosti kiinnostuneita toistensa toiminnasta ja yhteistyömahdollisuuksista 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestöt toivovat tasavertaista kumppanuutta ja arvostusta Riittävästi resursseja peruspalveluihin ja mielenterveyspalveluihin Kattavaa nykytilan kuvaamista, selkiyttämistä ja yhteistä tarkastelua, aitoa yhdessä tekemistä
<ul style="list-style-type: none"> Kokonaisvaltaista ja hallinnonrajat ylittävää yhteistyötä Yhä laajemman toimijajoukon sitoutumista liikunnan edistämistyöhön Systemaattista ja pitkäjänteistä työtä 	<ul style="list-style-type: none"> Uusien toimintatapojen ja resurssien hyödyntämistä (esim. oppilaitokset, seurakunnat, urheilupuistot) Systemaattista vaikutusten seurantaa ja arviointia
<ul style="list-style-type: none"> Sivistys-, varhaiskasvatus- ja hyvinvointialueen palvelujen tiivistä yhteen kytkeä Lisää maksutonta harrastustoimintaa esimerkiksi kouluihin Maksuttomien ja monipuolisten liikuntamahdollisuuksien tarjoamista 	<ul style="list-style-type: none"> Ennaltaehkäisevää tukea hyvinvoinnin vahvistamiseksi (esim. harrastusmaksujen korvaamista, tukihenkilöpalveluja) Tarkoituksenmukaisia ja tarpeeseen kohdennettuja matalan kynnyksen palveluita ja vertaisryhmätoimintoja, joiden tarpeet ja sisällöt on suunniteltu ja toteutettu eri toimijoiden (kunnat, hyvinvointialue, järjestöt) yhteistyössä
<ul style="list-style-type: none"> Lisää henkilöstö- ja taloudellista resurssia kohderyhmille palveluja tuottaviin organisaatioihin Tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä Lähipalveluiden sujuvaa toimintaa, myös syrjäseuduilla 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisten tavoitteiden ja niiden saavuttamisen keinojen sopimista vuonna 2023 Yhteistyöhön sitoutumista kaikkien toimijoiden taholta Asiakasohjauksen käytäntöjen tehostamista, ikääntyneiden palvelujen keskittämistä kotiympäristöön
<ul style="list-style-type: none"> Kuntien omien prosessien ja vuosikellojen kunnioitusta Hyvien käytäntöjen jakamista Avointa keskustelua, joustavuutta ja sitoutumista 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointitiedon jakamista Yhteistä tilannekuvaa eri ilmiöistä Vastuualueiden sopimista, työn vaiheistusta ja työvaiheiden allokoitua yhteistyöhön osallistuvilla toimijoilla
<ul style="list-style-type: none"> Virkamiehiltä aktiivista viestintää, uudenlaisten ja eri kohderyhmiä palvelevien vaikutuskanavien käyttöönottoa ja eri asioiden toimeenpanon seurantaa Työntekijöiltä kuuntelua ja yhteisen ymmärryksen rakentamista 	<ul style="list-style-type: none"> Päätöksentekijöiltä rohkeutta rakentaa vuorovaikutteinen ja avoin keskustelu- ja päätöksentekokulttuuri Kehittäjiltä yhteisen kehittämisprosessin suunnittelua, erilaisten työkalujen kokeilua ja käyttöä, kehittämisprosessien toteuttamista ja hyväksi arvioitujen toimintamallien juurruttamisen tukea, sitoutumista yhteiseen tekemiseen
<ul style="list-style-type: none"> Lasten ja nuorten palveluissa yhdyspintatyön kehittämistä, riittävää henkilöstöresurssia Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden eteenpäin vientiä suunnitelmallisesti Sivistyspalveluissa riittäviä resursseja palvelujen ylläpitämiseen ja kehittämiseen 	<ul style="list-style-type: none"> Riittävästi resursseja palveluiden ylläpitämiseen ja kehittämiseen (opistot, kirjastot, yhdistystoiminta, asumisen ratkaisut) Liikunnan lisääminen vaatii toimijoiden monitahoista puuttumista ja suunnitelmallisuutta Mielenterveys- ja päihdepalvelujen matalan kynnyksen palvelutarjontaa ja ennakoivaa asuminen neuvontaa
<ul style="list-style-type: none"> Aktiivista, tavoitteellista, vahvistettuun suunnitelmaan ja sen tarvittavaan päivitykseen perustuvaa ja luottavaa toimintatapaa Resurssien tehokkaasta käytöstä 	<ul style="list-style-type: none"> Asukkaiden ja asiakkaiden kuulemista ja ymmärtämistä, maalaisjärkistä ajattelua Järjestöjen työn päivitystä tarvittaessa muuttuneeseen tilanteeseen vastatakseen Yleisen ilmaperustan ja toimijoiden haavoittuvuuden havainnointia ja niille liittyvien vaikutusmahdollisuuksien arviointia

Mitä tämä vaatii eri toimijoilta?

HYTE-LAUTAKUNTA

- Halua hyvään ja ennakkoluulottomaan yhteistyöhön

- Yhteistä koulutusta kokonaisnäemyksen vahvistamiseksi ja toimenpiteiden koordinoimiseksi
- Hyvää keskinäistä tiedonkulkua ja väestölle tiedottamista

- Hyvää ja kannustavaa vuorovaikutusta kaikkien osallistujien kanssa

- Yhteistyötä toimijoiden kesken
- Aktiivista yhteydenpitoa harrastusyhdistyksiin
- Etsivän työn tulee olla näkyvää ja erittäin aktiivista, ulottua läpi organisaation

- Uusien ideoiden hakemista muilta hyvinvointialueilta
- Palautteen keräämistä omasta toiminnasta
- Hyvien käytäntöjen levittämistä koko hyvinvointialueelle

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

- Ymmärrystä ihmisten tasavertaisuudesta
- Ennakkoluulojen unohtamista

- Saavutettavien palvelujen tarjoamista
- Palvelujen tarjoamista yhdeltä luukulta

- Viranomaistyön sujuvaa toimimista
- Viranomaistyön pelisääntöjen tiedostamista ja niiden mukaisesti toimimista

- Kolmannen sektorin aktiivista mukanaoloa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

- Ennakkoluulotonta yhteistyöhalukkuutta

- Palveluiden loppukäyttäjäasukkaiden ja –yritysten arkisten tarpeiden ymmärrystä

- Vakiintuneiden ja asiakaslähtöisten toimintamallien ja verkostojen luomista asiakkaiden arkeen
- Palvelujen saatavuuden sujuvuutta koko hyvinvointialueella – tässä apuna digitaaliset palvelut ja etäyhteydet, tarpeen mukaan tilayhteistyö

- Eri toimijat tuntevat ja osaavat hyödyntää Kelan tietotarjotinta
- Kelan mukanaoloa yhteisessä työssä kohti tavoitteiden saavuttamista

YHTEENVETONA: *Systemaattista, monialaista, tavoitteellista yhteistyötä. Yhteistä sopimista vaikutusten arvioinnista. Aktiivista verkostomaista työskentelyä. Laadittuihin suunnitelmiin sitoutumista. Aitoa yhteistyötä, ei vain lakipykäliin (minimit) pohjautuvaa. Riittävää resursointia.*

***Osio 2:** Päijät-Hämeessä on yhdessä päätetty HYTE-kärjet ja niiden tavoitteet vuoteen 2025 asti.*

Mitkä ovat ne painopistealueet (kärkien sisällä), joihin Päijät-Hämeessä tulisi erityisesti keskittyä ja alueellisten toimijoiden tehdä yhteistyötä?

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

- Lasten, nuorten ja perheiden pahoinvoinnin vähentäminen
- Syrjäytymisriskin ennaltaehkäisy – tässä huomioitava erityisesti syrjäseutujen asukkaat
- Nuorten kouluttautuminen, ammatin saaminen, jatko-opinnot
- Opiskeluhoitotyö, esim. poissaoloihin puuttuminen, koulukiusaamisen ehkäisy yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
- Kuntalaisia tulee kehottaa hakemaan aktiivisesti tietoa kohentaakseen omaa hyvinvointia ja terveyttä
- Lasten, nuorten ja perheiden pahoinvoinnin vähentäminen
- Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen
- Ikääntyneiden yksinäisyyden vähentäminen
- Työttömien ja syrjäytymisvaarassa olevien aktiivisuuden tehokkuuteen ja toimivuuteen panostaminen
- Etsivän ja ehkäisevän työn lisääminen, yhteistyöverkoston työskentelyn saumattomuuden lisääminen
- Syrjäytymisvaarassa olevien tunnistaminen ja tuen mahdollistaminen riittävän ajoissa
- Vahvistetaan ammattilaisten roolia kohtaan sekä lisätuen ja –tiedon tarjoajana
- Asukkaat/asiakkaat vahvasti mukaan palveluja kehittämään/muotoilemaan
- Lisätään erilaisia työn tekemisen malleja, jotta hankalassa työmarkkina-asemassa oleville taataan vaihtoehtoja kokea työelämän ja yhteiskuntajäsenyyden hyötyjä osallistumalla eri toimintoihin
- Painopiste 2, syrjäytymisriskin pienentyminen
- Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edelleen kehittäminen ja mahdollisuuksien luominen aktiiviseen osallistumiseen
- Syrjäytymisriskin vähentäminen kaikkien palveluuskilöiden toimenpiteissä kaikissa ikäryhmissä
- Yhteisön jäsenyyteen kiinnittymistä ja hyväksytyksi tulemisen kokemusta tukevien toimenpiteiden edistäminen yksilön toimintaympäristössä
- Eri toimijoiden välinen yhteistyö syrjäytymisriskissä olevien tavoittamiseksi ja tukemiseksi
- Päijät-Hämeen osallisuusohjelman kärjet
- Asukkaat saavat tietoa ja voivat vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan
- Parannetaan eri tahojen osallisuutta vahvistaa järjestelmällistä palvelujen kehittämistä
- Asiakkaiden itsemääräämisoikeus, palvelujen turvallisuus ja laatu vahvistuvat
- Lapsiperheiden jaksaminen ja avunsaanti, pahoinvoinnin ennaltaehkäisy
- Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrän tarkastelu
- Yksinäisyyden, syrjäytymisen ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisy ennakoiden ja monialaisesti
- Hyvinvointialueen tärkeimmistä palveluista tulee olla saatavilla huomattavasti enemmän sisältöä myös englanniksi, jotta Päijät-Häme on houkutteleva asuin- ja työpaikka ulkomaalaiselle väestölle – viestinnän ja palvelujen tulee olla monikielisiä, saavutettavia ja esteettömiä
- Asukkaiden osallisuus vaikuttaa elinympäristön kehittämisen budjettiresursointiin
- Järjestöjen tuen merkitys asukkaiden ja yhteisöjen ilmaisemien tarpeiden kontekstissa
- Ymmärrys syrjäytymisriskin kasvuun liittyvistä tekijöistä ja tavoista ehkäistä sitä
- Ennaltaehkäisevän tuen merkityksen ymmärtäminen
- Osallisuutta tulee edistää eri väestöryhmien arjessa
- Tulee jakaa osaamista ja tukea syrjäytymisvaaran uhan alla olevien läheisille
- Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden vahvistaminen
- Syrjäytymisriskissä olevien varhainen tunnistaminen, tuen tarpeen arviointi ja tuen järjestäminen
- Kaikille tarjolla oleva toiminta, kiinnittäen kuitenkin erityistä huomiota heikoimmassa asemassa oleviin
- Kohtaamispaikkojen lisääminen
- Lisätään mahdollisuuksien mukaan päätöksentekoon (OSBU, palautuskanavat)
- Osallisuudesta on riittävästi tietoa päättäjillä
- Kuntalaisilla on riittävästi tietoa vaikutusmahdollisuuksista ja mahdollisuuksista osallistua päätöksentekoon suunnitteluvaiheessa

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

HYTE-LAUTAKUNTA

- Erilaisten matalan kynnyksen vaikutusmahdollisuuksien lisääminen
- Liiallisen byrokratian välttäminen
- Painopiste 1, kuntalaisten kokemus osallisuudesta vahvistuu edellisvuosiin verrattuna
- Painopiste 2, syrjäytymisriskissä olevien määrä on keskitasoa pienempi

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

- Joustavampi viranomais- ja päättäjyhteistyö
- Päätöksentekoprosessien tuominen lähemmäksi kuntalaista selkokiehisen ja osallistavan viestinnän avulla
- Syrjäytymisriskissä olevien määrä
- Palvelujen yhteen nivominen niiden asiakasryhmien osalta, jotka valitaan yhteiseksi kohderyhmäksi
- Varmistetaan kohderyhmälle ja ammattilaisille ajantasainen ja kattava tieto
- Palvelujen kehittäminen niin, että se tukee asiakkaan mahdollisuutta ja kykyä itsenäiseen asiointiin
- Tukea asiointissa tarvitsevien yhteisen tekemisen kehittäminen

YHTEENVETONA: 1) Osallisuuden vahvistaminen: Matalan kynnyksen vaikutusmahdollisuuksien lisääminen (mm. päätöksentekoon)
2) Syrjäytymisen ehkäisy: Lasten ja nuorten pahoinvoinnin ja häiriökäyttäytymisen vähentäminen, syrjäytymisriskin varhainen tunnistaminen

MIELEN HYVINVOINTI

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

<ul style="list-style-type: none"> Mielenterveyden haasteiden vähentäminen lapsilla, nuorilla ja nuorilla aikuisilla 	<ul style="list-style-type: none"> Lasten ja nuorten arkiympäristöissä tuen ja hoidon tarjoaminen lapsille ja nuorille, vanhemmuuden ja kodin merkityksen esille nostaminen
<ul style="list-style-type: none"> Ihmisten arvostavan kohtaamisen nostaminen keskiöön eri organisaatioissa Haavoittuvassa asemassa olevien tukeminen Työllisyyden kehittämisen opinnollistamisen mallin hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Katkeamattomien kokemusperustaisten palvelupolkujen, matalan kynnyksen palvelujen ja kattavan jalkautuvan työn turvaaminen Työkokeilupaiikkojen, työpajojen, kuntouttavan työtoiminnan ja muiden matalan kynnyksen palvelujen turvaaminen Kuulluksi ja kohdatuksi tulemisen kokemuksesta huolehtiminen
<ul style="list-style-type: none"> Tulee selvittää kohdatuksi tulemisen kokemusten aikaansaamista asukkaille myös ilman kasvokkaisia kohtauksia 	<ul style="list-style-type: none"> Lähipalvelut toimivat sujuvasti, myös syrjäseuduilla Asukkaat kokevat tulevansa kuulluksi
<ul style="list-style-type: none"> Painopiste 1, mielenterveyttä tukevat ympäristöt Ensimmäisen kärjen tavoitetta tukevista tekijöistä tulee tehdä kartoitus 	<ul style="list-style-type: none"> Mielenterveyden haasteiden vähentäminen lapsilla, nuorilla ja nuorilla aikuisilla Lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden jaksamisen tukeminen
<ul style="list-style-type: none"> Lasten ja nuorten mielen hyvinvointiin liittyvät haasteet Palveluiden näkyvyyden ja saavutettavuuden parantaminen Kuntien aktivoivat palvelut ja niiden saatavuus 	<ul style="list-style-type: none"> Päijät-Hämeen osallisuusohjelman kärkeen numero 2 linkittyen – kiinnitämme erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden osallisuuden toteutumiseen (tuettu osallisuus)
<ul style="list-style-type: none"> Pahoinvoinnin ennaltaehkäisy, mielenterveyden haasteiden ehkäisy lapsilla, nuorilla ja nuorilla aikuisilla Yksinäisyyden, syrjäytymisen ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisy ennakoiden ja monialaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointialueen tärkeimmistä palveluista tulee olla saatavilla huomattavasti enemmän sisältöä myös englanniksi, jotta olemme houkutteleva asuin- ja työpaikka ulkomaalaiselle väestölle – viestinnän ja palvelujen tulee olla monikielisiä, saavutettavia ja esteettömiä, jotta työnhakijoiden mielenterveyttä voidaan edistää ja suojella haasteilta
<ul style="list-style-type: none"> Erilaisten elämäntilanteiden ja niihin liittyvien nivelvaiheiden ja herkkyyksien ymmärtäminen ja tieto niistä osaksi mielen hyvinvointiin vaikuttamista, ajatellen resurssien suuntaamista ja ohjausta, ammattitaidon ylläpitämistä ja osaamisen lisäämistä 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestön arkitiedon hyödyntämisen mahdollisuuksia tulee tarkastella
<ul style="list-style-type: none"> Painopiste 2, haavoittuvassa asemassa tai elämäntilanteessa olevien kohtaaminen ja heidän kokemus kuulluksi tulemisesta 	<ul style="list-style-type: none"> Matalan kynnyksen palvelut ja oikea-aikainen tarpeenmukainen tuki tulee olla saatavilla lähipalveluna
<ul style="list-style-type: none"> Mielenterveyden haasteiden vähentäminen lapsilla, nuorilla ja nuorilla aikuisilla 	<ul style="list-style-type: none"> Riittävän resurssin turvaaminen niin kasvatus- ja opetuspalveluihin kuin oppilashuoltoon Vahva puuttuminen kiusaamiseen kaikkien toimijoiden painopisteeksi
<ul style="list-style-type: none"> Yksinäisyyden kokemuksen vähentäminen, myös vertaisryhmiä hyödyntäen Ahdistuneisuuden kokemuksen vähentäminen Tuomia ja turvataitojen vahvistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Lapsiperheiden jaksaminen ja avun saanti tulee turvata Opiskeluhuollon vahvistaminen matalankynnyksen saavutettavana palveluna

MIELEN HYVINVOINTI

HYTE-LAUTAKUNTA

- Mielen hyvinvoinnin huomiointi eri elämänvaiheissa ja –tilanteissa
- Arjen vaatimuksien tukeminen jo ennen mahdollisia ongelmia erilaisten kohtaamisten ja palvelutapaamisten antamia mahdollisuuksia hyödyntämällä
- Haavoittuvassa asemassa olevien tilanteen erityinen huomiointi
- Kynnyksettömien palvelujen mahdollistaminen
- Vahvistetaan toimintajärjestelmän herkkyyttä tunnistaa avun tarvitsijat
- Painopiste 2, haavoittuvassa asemassa tai elämäntilanteessa olevat tulevat kuulluksi ja kohdatuksi eri tuen ja avun muodoissa
- Painopiste 1, Kasvu-, opiskelu- ja elinympäristö tukee mielenterveyttä erilaisissa elämäntilanteissa ja yhteiskunnan muutoksissa

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

- Erilaisten mielenterveyttä tukevien palvelujen vahvistaminen
- Käytettävissä olevien resurssien tehostaminen
- Haavoittuvassa asemassa olevien tukeminen
- Palvelujen kehittäminen yhdessä asiakasymmärrystä hyödyntäen
- Moniammatillinen ja viranomaisten välinen yhteistyö

YHTEENVETONA: 1) *Mielenterveyden tuki: Erityisesti lapsiperheiden mielenterveyden tukeminen matalalla kynnyksellä arkiympäristössä*
 2) *Haavoittuvassa asemassa olevat: Kohtaaminen ja kuulluksi tuleminen, varhaisen vaiheen tuki, aktivoiminen, työllisyyden tuen palvelut*

ARJEN TURVALLISUUS

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

- Asuin- ja elinympäristön turvallisuus ja viihtyisyys edellyttää toimivia palveluita sekä kunnan että hyvinvointialueen puolelta

- Työllisyyden hoito ja polkujen rakentaminen työhön ja koulutukseen
- Kytkeä myös opiskeluhoitotyöhön ja erityisesti nuorisotyöttömyyden vähentämiseen

- Työllisyyden edistäminen ja työttömyyden väheneminen

- Työllisyyden edistäminen ja työttömyyden vähentäminen

- Varhaiskasvatuksen ja koulun arjen työrauhan vahvistaminen
- Ikääntyneiden toimintakyvyn vahvistaminen

- Yritysyhteistyön vaihtoehtojen vahvistaminen ja yhteistoiminnan lisääminen
- Monitoimijaisesti toteutetun osallisuuden, yhteisöllisyyden ja kohtaamisten vahvistaminen
- Kuulluksi tulemisen ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen

- Avun ja tuen monitoimijaisen kanavien vahvistaminen lähisuhteiden turvallisuuden tukemiseksi
- Toimeentulon edellytysten turvaaminen yhdessä

- On tärkeää hahmottaa ilmiön laajuus ja ne kaikki toimijat hyvinvointialueen toimikentän lisäksi, jotka vaikuttavat tämän kärjen ilmiöihin

- Viihtyisyyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien tekijöiden kartoittaminen

- Painopiste 3, lähisuhteiden turvallisuus

- Ikäihmisten arjen tukeminen omassa elinympäristössä
- Henkisesti ja fyysisesti turvallisen toimintaympäristön edistäminen

- Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäiseminen
- Vanhemmuuden tukeminen

- Yhdenvertaisuus, kahtiajakautumisen estäminen, vieraskielisen väestöosien huomiointi
- Ikääntyneiden esteettömät asumisratkaisut
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitojaksojen ehkäisy, tapaturmien ennaltaehkäisy

- Täytyy puuttua yläluokkalaisten lisääntyneisiin kokemuksiin seksuaalisesta ehdottelusta tai ahdistelusta
- Puheeksiottokäytäntöjen kehittäminen

- Liikenneturvallisuuden parantaminen vaatii resursseja kunnilta asemakaava-alueilla, edunvalvontaa ELY:n ja maan hallitukseen päin
- Työllisyyden edistäminen edellyttää toimivaa yrityskehitystä ja elinkeinoelämän tarpeiden huomioimista

- Harrastusmahdollisuudet tulee tuoda tietoon koko hyvinvointialueen tasolla ja edistää niihin osallistumisen mahdollisuuksia
- Kuntien päätöksenteossa tulee huomioida oman kunnan vahvuudet, ja näihin panostaen parantaa toimeentulomahdollisuuksia
- Perheiden tulee kyetä osoittamaan tukea nuorille heidän kiinnostuksiansa mukaan

- Työllisyyden edistäminen ja työttömyyden vähentäminen hyödyntämällä esimerkiksi työttömien terveystarkastusten ja työkykyarviointien toteutumista suunnitellusti

- Turvallinen ympäristö
- Toimeentulon turvaaminen

- Kiusaamisilmiön, lainvastaisten tekojen ja lähisuhdeväkivallan vähentäminen

ARJEN TURVALLISUUS

HYTE-LAUTAKUNTA

- Maankäytön ja kaavoituksen mahdollisuuksia edistää ympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja viihtyisyyttä tulee käyttää tavoitteellisesti
- Pelastustoimen sote-sektoriin integroinnin vahvistaminen

- Alueen elinvoiman kehittämisen ymmärtäminen yhteisenä tehtävänä
- Haavoittuvassa asemassa olevien perheiden ja perheenjäsenten varhainen tukeminen

- Painopiste 3, lähisuhteet ovat turvallisia

- Painopiste 1, Kuntalaiset kokevat asuin- ja elinympäristönsä viihtyisäksi ja turvalliseksi – kuitenkin ensisijaisesti turvalliseksi ja sen jälkeen viihtyisäksi

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

- Elinkeinotoiminnan ja yrittäjyyden edistäminen alueen elinvoiman ja sen myötä toimeentuloedellytysten vahvistamiseksi

- Kelan rooli kansalaisten perustoimeentulon turvaajana ja sosiaaliturvan toimeenpanosta vastaavana toimijana tulee tunnistaa
- Asiakkaan pääsy palvelujen piiriin oikea-aikaisesti ja mahdollisuuksien mukaan ennakoiden

- Palveluissa keskitytään tukemaan asiakasta mahdollisimman itsenäiseen elämään ja toimeentuloon
- Hyvinvointi ja turvallisuus lisääntyy, terveydentila paranee

- Toimeentuloedellytykset

- Poliisi näkyy alueella
- Poliisi kykenee selvittämään rikoksia tehokkaasti

YHTEENVETONA: 1) *Elinympäristön turvallisuuden ja viihtyisyyden edistäminen edellyttää toimia, esimerkiksi näihin vaikuttavien tekijöiden kartoittamista ja kiusaamiseen puuttumista.* 2) *Toimeentuloedellytyksiä voidaan parantaa työllisyyttä edistämällä ja työttömyyttä vähentämällä.* 3) *Lähisuhteiden turvallisuuden edistäminen vaatii moniammatillista toimintaa ja vanhemmuuden tukea*

PÄIHTEETTÖMYYS JA TERVEELLISET ELINTAVAT

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

- Nuorten aikuisten päihteidenkäyttö vähentäminen
- Sähkö tupakoinnin vähentäminen (ylä)koululaisten osalta
- Huolehditaan elämän merkityksellisyyden näyttäytymisestä hyvinvoinnin perusedellytyksenä – rytmi ja rutiinit lisäävät yhteiskuntajäsenyyttä ja toimintakykyisyyttä
- Tiedottaminen
- Erialaisten digipalvelujen ja tekoälyn hyödyntäminen
- Painopiste 2, päihdekokeilujen ja –käytön vähäisyys
- Elintapaohjauksen tehostaminen yksilön kaikissa elämänvaiheissa
- Nuorten aikuisten päihteiden riskikäyttöön ja sen mukanaan tuomiin ilmiöihin puuttuminen
- Lasten fyysisen toimintakyvyn heikkenemiseen puuttuminen
- Edistetään myönteistä, aktiivista ja kannustavaa viestintää omaan hyvinvointiin vaikuttamisesta elintapojen tarkastelun keinoin
- Painopiste 1, elintavat ovat terveellisiä
- Mahdollistetaan ja tuetaan asukkaiden liikkumista arjessa
- Terveelliset elämäntavat edellyttävät hyviä toimintatapoja ja palvelujen saatavuutta ennaltaehkäisevässä työssä, esimerkiksi liikunta- ja ravitsemusneuvontaa
- Nuorten aikuisten päihteidenkäytön väheneminen
- Alkoholi- ja huumekuolemien vähentäminen
- Avun saamisen varmistaminen mahdollisimman helposti, nopeasti ja ennakoivasti – samoin avun tarjoamisen varmistaminen viestintä- ja tiedottamistavoitteiden avulla
- Lasten fyysisen toimintakyvyn lisääminen
- Näköalojen tarjoaminen tulevaisuuteen nuorille, kannustaa pitämään huolta omista asioista
- Muistetaan työllistämässä oleva mahdollisuus toimijuuteen ja toiminnallisuuteen sekä elämäntapojen kohentumiseen
- Lisätään tietoa terveellisistä elintavoista ja päihteettömyydestä, panostetaan päihteiden käytön vähentämiseen
- Mini-intervention hyödyntäminen asiakas- ja potilaskohtauksissa
- Ennaltaehkäisy ja seurantatyö (riskikäyttäjät), tuen tarjoaminen
- Matalan kynnyksen palvelujen tarjoaminen
- Liikuntaneuvonnan tehostaminen
- Sähkö tupakoinnin vähentäminen
- Kiinnostavan tekemisen, osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen kokemusten tarjoaminen jo varhaiskasvatuksesta lähtien
- Yksinäisyyteen vaikuttaminen, mukaan lähtemisen rohkaisu, osallisuuden ja kiinnostuksen kohteiden tarjoaminen
- Hyvän elämän kokemusten tekijät esiin ja tukea niille
- Asukkaiden tulee itse ottaa vastuuta omasta ja läheisten hyvinvoinnista
- Tavoitteena tulee pitää asukkaiden fyysisen aktiivisuuden lisäämistä ja paikallaanolon vähentämistä
- Sähkö tupakointi koululaisten osalta vähenee
- Lasten fyysisen toimintakyvyn lisääntyminen
- Vanhempien puuttumisen vahvistaminen suhteessa päihteiden käyttöön
- Maakunnallisia, yhteisiä kampanjoita nostamaan ajankohtaisia ilmiöitä kaikissa kunnissa
- Aikuisten puuttuminen alkoholi- ja huumevähittämykseen ja nuorten alkoholin käyttöön

PÄIHTEETTÖMYYS JA TERVEELLISET ELINTAVAT

HYTE-LAUTAKUNTA

- Elintapaohjauksen ja terveellisten elintapojen edistämisen jatkaminen hyvien kokemusten pohjalta
- Omatoimiseen terveyden edistämiseen liittyvän työn jatkaminen
- Parannetaan koulutuksen ja tiedottamisen kautta vanhempien keinoja havaita ja puuttua varhaisiin päihdekokeiluihin
- Päihteidenkäytön kokeilun vähentämiseen panostaminen

- Painopiste 1 – elintavat ovat terveellisiä, mutta ei tehdä niistä huipputyisiä

- Painopiste 1, elintavat ovat terveellisiä

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

- Panostaminen ennaltaehkäisevään työhön, varhaiskasvatukseen sekä perhe- ja nuorisotyöhön

- Kelan tarjoama tutkimus- ja tietosisältö kumppaneiden käyttöön koskien lääkekäyttöä, -väärinkäyttöä ja sairastamista
- Varhaiskuntoutus, erilaiset kuntoutuskokeilut, matalan kynnyksen palvelut
- Kela osallisuus kansallisen terveystiedon tuottamiseen – indeksin kautta mahdollista seurata sairauksien ja työkyvyttömyyden yleisyyttä hyvinvointialueella

- Päihteiden haitallisen käytön ennaltaehkäisyn strategiat kohtaavat eri viranomaistoiminnoissa

- Päihteiden käytön vähentäminen

YHTEENVETONA: 1) *Elintapaohjaus kaikissa elämänvaiheissa*

2) *Päihteiden käytön vähentäminen nähdään kauttaaltaan ja läpileikkaavasti hyvin keskeiseksi teemaksi*

Osio 3: Kuinka varmistetaan sujuva yhteistyö ja yhteinen tavoitteellinen alueellinen toiminta myös virallisten neuvotteluiden ja kokousten välissä?

Mitä tämä käytännössä vaatii?

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

<ul style="list-style-type: none"> • Verkostojen aktiivista toimimista kokousten välissä, työryhmissä edustettuina oikeat henkilöt, joilla on osaamista ja mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin • Yhteystiedot ovat ajantasaisia 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsi- ja nuorisoperheiden jaksamien tukemista oikealla resursoinnilla, eri sektorien palveluita hyödyntämällä • Oppilashuollon riittävää resursointia ja resurssien käytön yhteistä suunnittelua • Yhdyshenkilökäytännöt ovat kunnossa
<ul style="list-style-type: none"> • Strategisten suunnitelmien toimenpiteiden systemaattista edistämistä, toimenpiteiden yhteensovittamista, seurantaa ja arviointia • Benchmarkkausta, tietojohdantamisen kehittämistä seurannan ja arvioinnin tueksi 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhdyspintaverkostojen työn vielä nykyistä systemaattisempaa toimintaa, asiantuntijoiden hyödyntämistä verkostoissa • Yhteistä näkemystä erilaisten toimien vaikuttavuudesta • Ilmapiiiri tukee ja rohkaisee keskinäistä yhteistyötä ja tiedottamista
<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointialueen nimettyjen edustajien läsnäoloa kunnan yhteistyöelimissä • Avointa tiedonvälittämistä ja –jakoa • Olemassa olevien suunnitelmien toteuttamista ja seurantaa niin yksin kuin yhdessä 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsi- ja nuorisoperheiden jaksamien tukemista oikealla resursoinnilla, eri sektorien palveluita hyödyntämällä • Oppilashuollon riittävää resursointia
<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön rakenteet, yhdessä sovitut käytännöt, yhteyshenkilöt, avoin viestintä ja vuoropuhelu, yhteinen päämäärä päijätähämäläisten hyväksi, aito yhteisen kehittämisen ote ja yhteistoiminta • Jatkuva yhteistyön arviointi ja yhteinen tietoisuuden lisääminen yhteistyön lujittumiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> • Päätäjien kyky nähdä eri toimijoiden omat roolit ja toimintojen tarpeellisuus hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä • Järjestöyhteistyön merkityksen ja mahdollisuuksien tunnustaminen, järjestön toimintaedellytysten ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseen panostaminen
<ul style="list-style-type: none"> • Kaikkien toimijoiden aitoa sitoutumista HYTE-kärkien priorisoituihin tavoitteisiin • HYTE-kärkikohtaista monialaista ”nyrkkiporukkaa”, joka huolehtii valittujen tavoitteiden osalta tosiasiallisen yhteisen toiminnan kehittämisestä ja toteuttamisesta 	<ul style="list-style-type: none"> • Valittuihin tavoitteisiin tähtäämistä konkreettisten toimien avulla – tavoitteiden konkretisointia toimenpiteiksi • Kunnan ja hyvinvointialueen toimijoiden vastinparien tulee olla kunnossa ja työtehtävien määriteltyjä – johdon linjaus yhteistyön periaatteista tulee olla kaikkien osapuolten tiedossa
<ul style="list-style-type: none"> • Säännöllistä HYTE-palveluiden toimintamuotojen ja niiden vaikuttavuuden arviointia • Perusopetuksen opiskelijahuoltopalveluita • Kuntakohtaisen kuntayhteistyöhenkilön nimeämistä hyvinvointialueelle 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedonkulkua ja HYTE-yhteistyön edistämistä eri verkostoissa • Viestinnällistä yhteistyötä ja koordinaatiota
<ul style="list-style-type: none"> • Aktiivista asioista viestintää • Kenties yhteiset nettisivut, jonne voi koota materiaalia ja tietoa ajankohtaisista HYTE-asioista 	<ul style="list-style-type: none"> • Halua tehdä yhteistyötä ja auttaa toisia • Resurssiviisautta – yhteisten voittojen hakemista • Hyvinvointialueen ja kuntien hyvinvointilautakuntien yhteisiä tapaamisia
<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön tavoitteiden ylös kirjaamista, niihin sitoutumista ja niiden toteutumisen seurantaa • Yhteistä tahtoa ja riittävän ylhäältä johdettuja linjauksia sitouttamisen ja seurannan tueksi • Yhdyspinnoille tulee sopia yhteiset prosessit toiminnalle, rakentaa yhteistyökäytännöt 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteyshenkilöiden yhteystiedot pitää olla kaikkien tiedossa ja niitä tulee päivittää säännöllisesti, tiedotus- ja viestintäkäytännöt kuntoon, vastuukysymysten selvittäminen ja selkeyttäminen • Huomioidaan organisaatioiden epäsuhta resurssitilanteessa
<ul style="list-style-type: none"> • Tiedon jakaminen HYTE-työssä kuntiin ja kuntien kesken, parhaiden käytäntöjen jakaminen • Hyvinvointialueen hahmottaminen asukkaiden hyvinvoinnin keskiössä, eri osiltaan yhteisen hyvän tavoittelijana 	<ul style="list-style-type: none"> • Huomion kiinnittäminen kuntien tilanteiden eroihin ja niihin vaikuttamisen keinoihin • Kuntien viranhaltijoiden, työntekijöiden ja kuntapäätäjien tutuus hyvinvointialuetasolla edistää yhteisten päämäärien tavoittelua • Viestintä erilaisista tuloksista ja onnistumisen kertomukset edistävät yhteistä tavoitetta
<ul style="list-style-type: none"> • Neuvotteluihin osallistuvien tahojen tulee sitoutua Liikkuva Päijät-Häme 2030 –ohjelman tavoitteisiin • Elintapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan vahvistamista kunnissa ja hyvinvointialueella eri ikäryhmien osalta – varmistetaan palveluketjun toimivuus ja riittävät resurssit 	<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään elintapaohjausta/liikuntaneuvontaa lapsille, nuorille ja perheille • Annetaan henkilökohtaista liikuntaneuvontaa ja –ohjausta peruskoulun laajojen terveystarkastusten yhteydessä oppilaan MOVE-tulosten perusteella
<ul style="list-style-type: none"> • Kuntien ja hyvinvointialueen sitoutumista yhteisiin toimintamalleihin, suunnitelmiin ja tavoitteisiin • Tavoitteiden toteutumisen seurantaa 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointialueen tarjoaman perhetyön resursointia, kolmannen sektorin tarjoaman vertaistuen ja palveluiden sekä seurakuntien hyödyntämistä perheiden tukemisessa

Mitä tämä käytännössä vaatii?

HYTE-LAUTAKUNTA

• Tapaamisia ajankohtaisten teemojen puitteissa on syytä järjestää myös virallisten kokousten välissä eri osapuolten kesken • Asukkaiden kuulemisen muotojen kehittäminen virallisten vaikuttamistoimielinten oheen	• Hyvinvointialueen ja kuntien HYTE-lautakuntien yhteistyön edistäminen mm. yhteisiä tapaamisia järjestämällä • Tiedonkulun kehittämistä
• Virkamiesten ja luottamusmiesten tutustumista toisiinsa	• Vastaanottavaa ilmapiiriä ideoille • Ideariihiä
• Selkeiden yhteisten tavoitteiden ja toimintatapojen laatimista • Yhteyshenkilöiden olemassaoloa	• Riittävästi tapaamisia, huomioiden kuitenkin että painopisteen tulee olla toteutuksessa, ei suunnittelussa ja kokoontumisessa • Tiedonjaon tulee olla avointa

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

• Tahtoa	• Halukkuutta avoimeen ja ratkaisukeskeiseen keskusteluun ja arkiseen ajatustenvaihtoon matalalla kynnyksellä
• Toimivia rakenteita yhteistyölle, yhteydenpidon säännöllisyyttä ja vuorovaikutuksellisuutta • Eri toimijat tuntevat toistensa tehtäväkentän • Nimetyt vastuuhenkilöt eri toiminnoissa, joihin on mahdollista ottaa yhteyttä	• Yhteisten kohderyhmien ja tavoitteiden määrittely • Yhteisasiakkuuksien hoitomallin testaus ja kokeilu käytännössä
• Vastuuhenkilöt on tunnistettu ja ne ovat kaikkien tiedossa	• Vastuuhenkilöt ovat aktiivisia ja heillä on samanlainen työnäky
• Tavoitteiden toteutumisen säännöllistä seurantaa ja niistä raportointia	• Helpoksi koettua viestintää • Riittävä viestintää eri toimijoiden välillä

YHTEENVETONA: Aktiivista tavoitteenasetantaa ja tulosten seurantaa. Yhteistyömallien ja prosessien selkeät kuvaukset. Yhteyshenkilöiden yhteystietojen ja ns. vastinparien päivittäminen. Tiedon jakaminen yli organisaatorajojen. Verkostojen aktiivisuutta virallisten kokousten välissä.

Mitä voimme itse osallistujina tehdä? Mitä konkreettisesti voimme osallistujina tuoda yhteistyöhön?

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

<ul style="list-style-type: none"> • Lisätä varhaiskasvatus- ja kouluarjen työrauhaa kouluttamalla, tarjoamalla riittävästi varhaista tukea, korostamalla liikkumisen teemaa kouluarjessa, nuorisotyön hyödyntämistä kouluarjessa • Lisätä liikunnan lisäämiseen tähtääviä toimia koulussa ja nuorisotoimissa 	<ul style="list-style-type: none"> • Laatia kuntakohtainen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma • Laajentaa Hubu-päihdekasvatustunteja ja pyrkiä ottamaan myös lasten huoltajat mukaan • Toteuttaa työllisyysneuvoja entistä kokonaisvaltaisemmin ja vaikuttavammin sektorirajat ylittävänä yhteistyönä
<ul style="list-style-type: none"> • Johtaa omalla vastuulla olevia kokonaisuuksia asioita yhteensovittamalla ja lisäämällä toiminnan läpinäkyvyyttä • Hyödyntää ja kehittää tietojohtamista 	<ul style="list-style-type: none"> • Jakaa omaa osaamista ja osallistua yhteistyöhön aktiivisesti • Kirkastaa vastuita ja työnjakoa, osallistua yhteisten prosessikuvausten muodostamiseen
<ul style="list-style-type: none"> • Jakaa asioita ja osaamista avoimesti, olla valmis tekemään osuutensa yhteisten tavoitteiden eteen • Tuoda yhteistyöhön monipuolista ja konkreettista osaamista monitoimijaisesta yhteistyöstä ja ketterästä kehittämisestä, jota on mahdollista hyödyntää yhdyspintojen tiivistämisessä ja yhteistyössä 	<ul style="list-style-type: none"> • Jakaa tietoa ja osallistua keskusteluihin avoimesti • Jakaa osaamista ja kokemuksia • Sitoutua yhteisiin tavoitteisiin
<ul style="list-style-type: none"> • Osallistua rakentavaan keskusteluun • Sitoutua aidosti yhteisiin tavoitteisiin ja omalta osalta edistää niitä aktiivisesti 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuoda esiin kuntakohtaiset tarpeet ja erityispiirteet • Kuulla kuntalaisia ja tuoda heidän näkemystään esiin
<ul style="list-style-type: none"> • Kunnan tulee tuottaa sille kuuluvat palvelut kuntalaisten erityistarpeet huomioiden ja kattavasti • Osallistua aktiivisesti • Tehostaa tiedonkulkua 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedottaa omasta toiminnasta • Hankkia aktiivisesti tietoa siitä, mitä muuten Päijät-Hämeessä tai valtakunnallisesti aihealueen tiimoilta tapahtuu
<ul style="list-style-type: none"> • Sitoutua osallistumiseen ja asioiden eteenpäin viemiseen ja toimeenpanoon aktiivisella otteella, tuoda toimintaan omaa osaamista, sekä kunnan ja sen asukkaiden näkökulmaa • Ryhmiin tulee osallistua ne, joilla on parhaat valmiudet, osaaminen ja kyky viedä asioita eteenpäin 	<ul style="list-style-type: none"> • Varmistaa toimivat prosessit yhdyspinnoilla ja eri toimijoiden välillä
<ul style="list-style-type: none"> • Tiedon jakaminen kuntien sisällä • Tarkastella resurssien hyödyntämisen tuloksellisuuden eroja 	<ul style="list-style-type: none"> • Tulee hahmottaa kuntien kärsivän osittain erilaisista ongelmista, sekä pohtia näiden erilaisten ongelmien ilmenemisen syitä ja kykyä vaikuttaa niihin, tarkastella kuntajoukon eroja, ymmärtää kuntien taustaa paremmin • Tulee tarkastella järjestöosallisuutta ja järjestöaktiivisuutta
<ul style="list-style-type: none"> • Liikkuva Päijät-Häme 2030 –ohjelman ohjausryhmätyöskentelyn koordinointi – varmistaa ja seuraa ohjelman toteutumista sekä tukee sen toimeenpanoa 	
<ul style="list-style-type: none"> • Ammattilaisten kouluttaminen, varhaisen tuen riittävyden varmistaminen varhaiskasvatuksessa • Liikkumisen teeman korostaminen koulu- ja nuorisotyössä ja liikkumista edistävien toimien lisääminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjota matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia • Laatia kuntakohtaisen ehkäisevän päihdetyön suunnitelman ja laajentaa hubu-päihdekasvatustunteja • Toteuttaa työllisyysneuvoja entistä kokonaisvaltaisemmin ja vaikuttavammin sektorirajat ylittävänä yhteistyönä

Mitä voimme itse osallistujina tehdä? Mitä konkreettisesti voimme osallistujina tuoda yhteistyöhön?

HYTE-LAUTAKUNTA

- Sitoutua yhteistyöhön ja tarkastella avoimesti hyvinvoinnin haasteita ja tarpeellisia toimia kokonaisuuden kannalta unohtamatta paikallisia erityistarpeita
- Asettaa kunkin kokemukset ja asiantuntemus avoimeen yhteiseen tarkasteluun ja kehittämisen käyttöön
- Tavoitella hyviä kohtaamisia ja vuorovaikutusta
- Tuoda omia keskeneräisiäkin ideoita esille teemaan liittyen
- Tuoda näkemystä omasta kunnasta ja elinympäristöstä
- Jakaa tietoa

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

- Olla lähestyttävä, tietoa ja osaamista jakava yhteistyökumppani
- Sitoutua kehittämään yhteistyömuotoja ja toimimaan yhteisten sovittujen tavoitteiden mukaisesti
- Mahdollisesti/tarvittaessa tarkastella Kantapalveluiden hyödyntämistä
- Hyödyntää ja lisätä tietoisuutta tietotarjotin.fi -palvelusta
- Avoin vuorovaikutus
- Tehokas tietojenvaihto säännösten sallimissa rajoissa
- Tiedonvälitykseen on laadittu joustavat ja tehokkaat prosessit
- Vaikuttamistoimielinten jäsenet ovat kokemusasiantuntijoita – omaa asiantuntemusta voi jakaa laajasti

YHTEENVETONA: *Kaikki toimijat ovat sitoutuneet tuomaan tietoa omasta toiminnastaan sekä tuomaan oman asiantuntemuksensa yhteisen kehittämisen ympärille. Yhteiskehittäminen vaatii avointa tiedonvaihtoa lain ja säännösten sallimissa rajoissa henkilötiedon osalta.*

Mitä erityisesti tulee huomioida?

YHDYSPINTANEUVOTTELUKUNTA

<ul style="list-style-type: none"> Hyvien käytäntöjen jakaminen Varata aikaa ja tilaa vaihtaa ajatuksia ja kehittää työtä yhdessä Tiedolla johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteet ja mittarit Vastinparit Velvollisuus tehdä yhteistyötä
<ul style="list-style-type: none"> Panostaa tavoitteellisuuden lisäksi vuorovaikutukseen ja asioiden yhdessä pohtimiseen Olla tietoinen toisten työstä ja työkentästä, huomioiden myös lakinäkökulman 	<ul style="list-style-type: none"> Valjastaa ja soveltaa lainsäädäntöä vielä nykyistä paremmin toiminnan tukemiseen
<ul style="list-style-type: none"> Nimettyjen vastuuhenkilöiden olemassaolo, jotta myös sitoutuminen paranee Riittävä perehdyttäminen henkilövaihdostilanteissa Panostus tiedonvälitykseen ja -jakamiseen 	<ul style="list-style-type: none"> Sitoutuminen yhteiseen kehittämistyöhön ja yhdessä laadittujen suunnitelmien toimeenpanoon. Hyödyntää jo olemassa olevaa tietoa ja jo tehtyä työtä Yhteistyön kantavat teemat: kumppanuus, yhdenvertaisuus ja oikea-aikaisuus
<ul style="list-style-type: none"> Tiivis yhdyspintatyöskentely toimijatahojen kesken, kuulla ja osallistaa aktiivisesti myös asukkaita Että järjestöt ovat valtavan osaamisen potentiaalin sisältävä voimavara Uusia toimintatapoja tulee uskaltaa kokeilla, eikä kiinnittyä vanhoihin toimintatapoihin 	<ul style="list-style-type: none"> Parhaaseen lopputulokseen päästään voimien yhdistämisellä, kaikkien osapuolten kuulemisella ja yhteisiin tavoitteeseen sitoutumalla Pelkkä rakenne ei takaa toivottua lopputulosta, kaikilta jäseniltä vaaditaan aktiivisuutta, kiinnostusta ja sitoutumista yhteistyöhön
<ul style="list-style-type: none"> Eri taustoista tulevien organisaatioiden ja henkilöiden ymmärtäminen Resursseja on olemassa mutta niiden kohdentumisessa on haasteita 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilövaihdokset eivät saa vaikuttaa yhteistyöprosesseihin ja yhteistyöhön Eri tahojen omien prosessien tulee olla selvät ja toisten tahojen tiedossa Eri toimijoita kunnioitava yhteinen kalenterointi ja aikatauluttaminen
<ul style="list-style-type: none"> Valittujen tavoitteiden tulee olla riittävän selkeitä, konkreettisia ja tiiviitä – liian laajat tavoitteet rapautuvat omaan mahdottomuuteensa 	<ul style="list-style-type: none"> Vastuuhenkilöt tai –ryhmät tulee nimetä
<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointialue voisi tuottaa valmista materiaalia kunnille, joita voisi jakaa lautakuntien ja muun hallinnon käyttöön 	<ul style="list-style-type: none"> Eri toimijoiden oman toiminnan ja omaan vastuun kirkastaminen Yhteisen toimikentän hahmottaminen ja sen hyväksi tehdyn työn merkitys
<ul style="list-style-type: none"> Muistaa, kenen vuoksi teemme työtä – asiakas keskiöön Alueelliset ja eri ikäryhmien hyvinvointisuunnitelmat 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisesti hyväksytyt HYTE-kärjet Yhteinen, eri toimijoiden välinen pitkäjänteinen yhteistyö sovittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuksessa
<ul style="list-style-type: none"> Resurssien viisas ohjaaminen ja ohjautuminen tavoiteltuun tulokselliseen toimintaan Resursseja pitää lisätä sinne, missä jo toimitaan, mutta lisäksi kannustaa toimimaan myös siellä, missä omaa merkitystä HYTE-työssä ei ymmärretä täysin 	<ul style="list-style-type: none"> Tulee huomioida, että hyvinvointialue koostuu erilaisista alueista ja erilaisista suhtautumistavoista
<ul style="list-style-type: none"> Liikunnan edistäminen vaatii toimenpiteitä laajalla toimijakentällä Asukkaiden fyysisen aktiivisuuden lisääntymisellä on positiivisia vaikutuksia kaikkiin HYTE-kärkiin 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntien erilaiset tarpeet on tärkeä huomioida Alueen asukkaiden tulee saada yhdenvertaiset palvelut riippumatta asuinpaikasta tai sosioekonomisesta taustasta

Mitä erityisesti tulee huomioida?

HYTE-LAUTAKUNTA

- Erityistä huomiota vaatii toimintakyvyltään heikentyneet, iäkkäät, monisairaant ja syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt
- Eri tahojen yhteistyössä tulee panostaa tasapuoliseen toimintaan ja luottamuksen vahvistamiseen
- Huonoja ideoita ei ole
- Kuntien ja yhdistysten välinen tasa-arvo
- Erityispiirteiden huomioiminen

MUUT KESKEISET ALUEELLISET TOIMIJAT

- Kaikkien tulee huolehtia riittävästä tietoturvasta ja –suojasta
- Viestinnän sujuvuus, ennakoivuus ja säännöllisyys – lisäksi yhteisten keskustelujen dokumentointi
- Yhteisten toiminnan muutoksen mittarien asettaminen ja seuranta
- Nyt tehtävän suunnitelman ja tavoitteiden päivittäminen ja säännöllinen arviointi
- Tulee koota yhteinen HYTE-seurantaryhmä
- Ei mennä ”pykäliden taakse” piiloon omalle hallinnonalalle
- Pidetään kaikki toiminnassa mukana
- Muistetaan, että meillä kaikilla on yhteinen päämäärä

YHTEENVETONA: *Yhteiseen vuorovaikutukseen ja avoimeen dialogiin on syytä panostaa. Eri toimijoiden vastuita on syytä kirkastaa kaikille osapuolille, tärkeää kuitenkin, ettei menne pykäliden ja säännösten taakse ”piiloon”. Alueiden erilaisuus on huomioitava. Asiakas keskiöön.*

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

MUUTOKSENHAKUKIELTO
Oikaisuvaatimus / Aluevalitus

Liitetään pöytäkirjanotteeseen

**Päijät-Hämeen hyvinvointialueen
hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen
lautakunta**

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, hyvinvointialuelain 141 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä aluevalitusta.

Muu peruste, mikä

Asianosainen: hallintosihteeri Eevaliisa Orelma, Päijät-Hämeen kunnat, Päijät-Hämeen liitto ja Päijät-Hämeen järjestöneuvottelukunta

Annettu tiedoksi sähköisesti, pvm:

Lähetetty tiedoksi kirjeellä, joka on annettu postin kuljettavaksi, pvm:
(hyvinvointialuelaki 144 §) Tiedoksiantaja:

Luovutettu asianosaiselle
Paikka ja pvm:

_____
Vastaanottajan allekirjoitus

Muulla tavoin, miten Tweb 20.10.2023